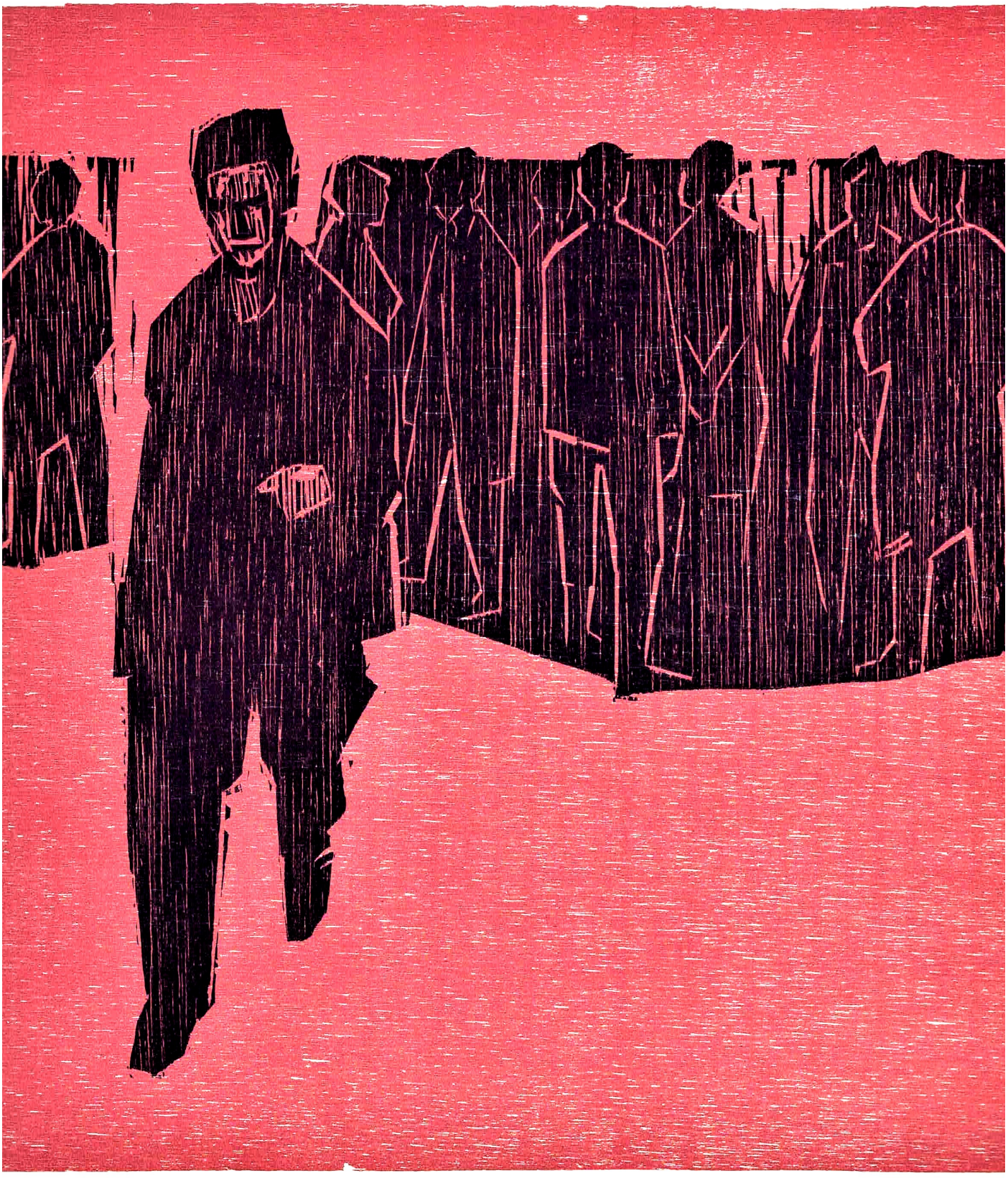

ESBJERG

JULI 1965

Esbjerg vil gerne med dette lille skrift fortælle Dem, hvilke muligheder for uddannelse egnen byder unge mennesker. Vi håber, skriftet vil give Dem et indtryk af, at det ikke blot er på folkeskolens område, byen har sat mange kræfter ind i årenes løb.

Spørger De, hvorfor vi finder anledning til at udsende skriftet, må vi svare: Fordi alt for mange mennesker ved for lidt om denne egn og især om den meget stærke udvikling, den er inde i på næsten alle områder og altså også på det uddannelsesmæssige.

Ved De f. eks., at Esbjergegnens befolkningstal stiger med ca. 2 % om året, næsten 2½ gange hele landets gennemsnit?

At vel ingen anden købstad i forhold til sit indbyggertal har så mange børn og unge mennesker?

At Esbjerg ved siden af at være landets største fiskeriby og den næstvigtigste eksportby er ved at udvikle en stor industriel produktion?

Og — for at vende tilbage til skriftets indhold — i de sidste 10 år har fået 9 nye undervisningsinstitutioner til ungdommens og de voksnes uddannelse til de 8, der fandtes i forvejen?

De kan i skriftet læse nærmere om de mange skoler af forskellig art — det skal forordet ikke tage hul på.

Måske vil De finde, at der nævnes vel mange projekter til nye bygninger, måske endog tænke ved Dem selv, at lave tegninger til nye huse kan enhver. Her gælder det imidlertid for vore skoler, at de alle vil blive påbegyndt inden 1970, et par af dem vil endog være færdige inden den tid.

Sluttelig skal det kun nævnes, at byen er levende interesseret i, at det kommende universitet i det sydlige Jylland kan blive et vest- og sønderjysk universitet. Det opnår man ved at placere det mod vest i det sydlige Jylland, således som købstæderne og sognekommunerne i Ribe amt og Ribe amtsråd har gjort det ved at pege på Ribeområdet som det geografisk rigtige sted for et universitet, der skal betjene såvel Sønderjylland som Vestjylland.

Sønderjylland og Vestjylland må se i øjnene, at vi aldrig får hver sit universitet — derfor finder vi, at kræfterne må forenes om et fælles med den rigtige placering.

Esbjerg vil med de gode undervisningsmæssige traditioner, byen har, kunne yde et universitet inden for en nogenlunde rimelig afstand fra byen god støtte.

Byen vil også gøre det.

Henning Rasmussen

borgmester.

›ESBJERG‹

er udgivet af Esbjerg byråd og Esbjergegnens erhvervsråd og redigeret af stadsdirektør Borchorst og erhvervsrådssekretær Ejgil Rasmussen. Hæftet bringer artikler og statistiske oversigter m. v. om udviklingen i Esbjerg. Det udsendes gratis til interesserede ved henvendelse til ekspeditionen: Esbjergegnens Erhvervskontor, Torvet, telefon (051) 2 55 99.

INDHOLD

Omslaget:
Træsnit af Erling Juhl
Forord 2
Uddannelsesmuligheder i Esbjerg 3
Indkomstforholdene i 1963 ... 23

UDDANNELSE
i Esbjerg

Glimt fra det esbjergensiske uddannelsessystem, der har nået en høj standard

Der er brug for højtuddannede teknikere, ingeniører, konstruktører og håndværkere til den moderne industri.

Der er brug for lærere til folkeskolerne og børnehaverne.

Der er brug for fiskere, sømænd, telegrafister, maskinmestre og styrmænd.

Der er brug for orkestermusikere og musikpædagoger.

Der er brug for forretningsfolk med en udbygget handelsteoretisk viden.

Der er brug for specialarbejdere, der kan påtage sig nye opgaver på byggepladserne og på værkstederne.

Der er brug for sygeplejersker.

Der er brug for videreuddannelse gennem kursusvirksomhed, ungdomsskoler og aftenskoler.

Der er brug for gymnasieundervisning og en grundlæggende folkeskole af høj kvalitet.

Esbjerg kan i dag tilbyde alle disse uddannelsesmuligheder, og byen er derved på afgørende felter blevet center for kundskabstilegnelsen i det sydvestlige Jylland.

Folk, som har besøgt Esbjerg for bare 10 år siden, vil næppe kunne kende forholdene igen.

De bestående skoler er bygget ud med nye fag, og nye institutioner er dukket op.

Byen og omegnen har fået muligheder, som vil give store fordele til alle, der ønsker at dygtiggøre sig, og det vil i praksis være en meget betydelig gruppe.

I dag er det ikke blot børnene og de unge, som må på skolebænken. De mere modne aldersgrupper er i stigende grad kommet i søgelyset.

Faglig viden og indsigt — og en stadig fornyelse af denne viden — er en nødvendighed i et moderne samfund.

*

Indenfor rammerne af denne artikel er der ikke plads til en dybtgående analyse af skolebilledet i Esbjerg, men vi vil søge at fremhæve nogle af de karakteristiske træk og herunder beskrive de skoler og institutioner, der kan påtage sig en supplerende eller videregående uddannelse.

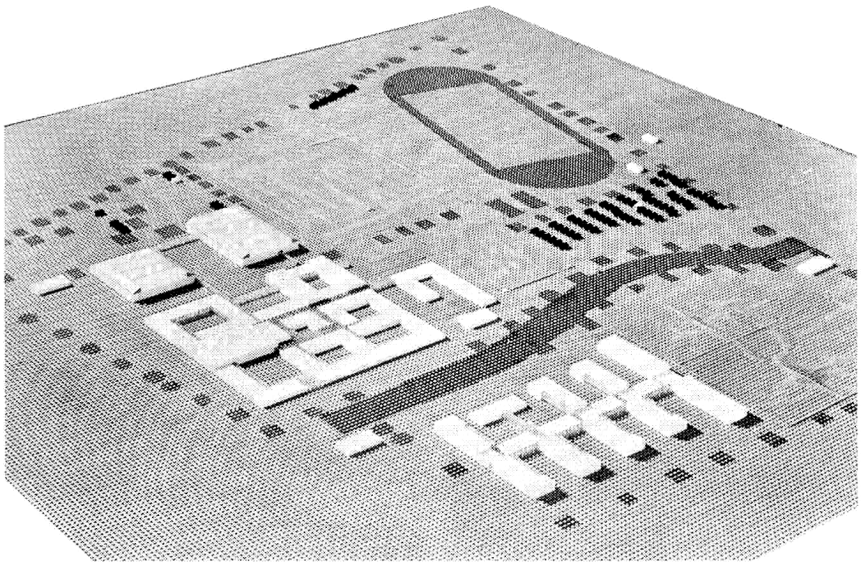
★ Seminariet

På den følgende rundtur har vi valgt at begynde med læreruddannelsen og møder her Esbjerg seminarium, der har haft en udvikling, som i tempo har forbavset selv de mest optimistiske. Seminariet, der er en selvejende institution med statsanerkendelse, begyndte under beskedne forhold i 1949 med en aftenpræparandklasse og blev i 1956 udvidet med en 3-årig studenterafdeling. Året efter fulgte en 4-årig dagafdeling, der nu videreføres med dobbeltklasser — og seminariet, der i 1958 fik nye bygninger ved siden af Jerne skole, må indstille sig på at skulle holde flyttedag i nær fremtid. Skolen har i øjeblikket 16 seminarielektorer, 15 seminarieadjunkter, 22 timelærere og 510 elever — og det svarer rundt regnet til det dobbelte af det, man havde regnet med, da byggeriet blev planlagt i 1956. En række midlertidige lokaler er indrettet i to skolepavilloner og en villa i nærheden af seminariet, men pladsforholdene er trange, og der er derfor udarbejdet et meget detaljeret byggeprogram for et helt nyt seminarium og en øvelsesskole på et areal vest for Degnevej i Jerne. De første ansøgninger i forbindelse med byggeriet er allerede forelagt undervisningsministeriet og Esbjerg kommune, og det ventes, at der allerede i sommer kan tages fat på projekteringen.

Seminariet tænkes opdelt i 15 undervisningsafdelinger, hvortil kommer en biblioteksafdeling, en administrationsafdeling, kantine, elevopholdsrum og festsal med scene. I forbindelse med seminariet opføres en øvelsesskole, som skal rumme en almindelig firesporet skole. Denne skole skal fungere som normal distriktsskole i Jerne-området, der vokser hurtigt i disse år, men ved at have status som seminariets øvelsesskole, kan skolens lærere ansættes som øvelsesskolelærere med særlig forpligtelse til at modtage de lærerstuderende

Esbjerg er i dag rigt forsynet med skoler og læreanstalter. Der vil være mange flere, når disse børn skal vælge uddannelse.

Seminariets byggeudvalg har opført dette seminarium med øvelsesskole af plastikklodser. Nu ønsker man at se, om arkitekterne kan bygge lige så kønt.

i praktik. Lovforslaget om læreruddannelsen rummer som noget nyt et forslag om 3 pædagogiske specialer, som i særlig grad vil kunne dyrkes ved dette samarbejde mellem seminarium og øvelsesskolen.

I øjeblikket råder seminariet over et bruttoareal på 4.500 m². Det kommende byggeri vil give det firdobbelte bruttoareal, altså ca. 20.000 m², der tænkes opført i etaper begyndende med øvelsesskolens første del, derefter seminariet, derefter øvelsesskolens anden del og endelig boldspilhal og svømmehal.

Medens disse planer forberedes, arbejdes der i et godt tempo i den daglige seminarieundervisning. Det hastigt voksende elevtal har lagt stærkere beslag på pladsen, end man havde forudset, men som midlertidig løsning er seminariet tilfredsstillende. Bygningerne er kun 5-6 år gamle, og en lang række moderne og veludstyrede laboratorier og et udmærket bibliotek benyttes i vid udstrækning til selvstændigt arbejde.

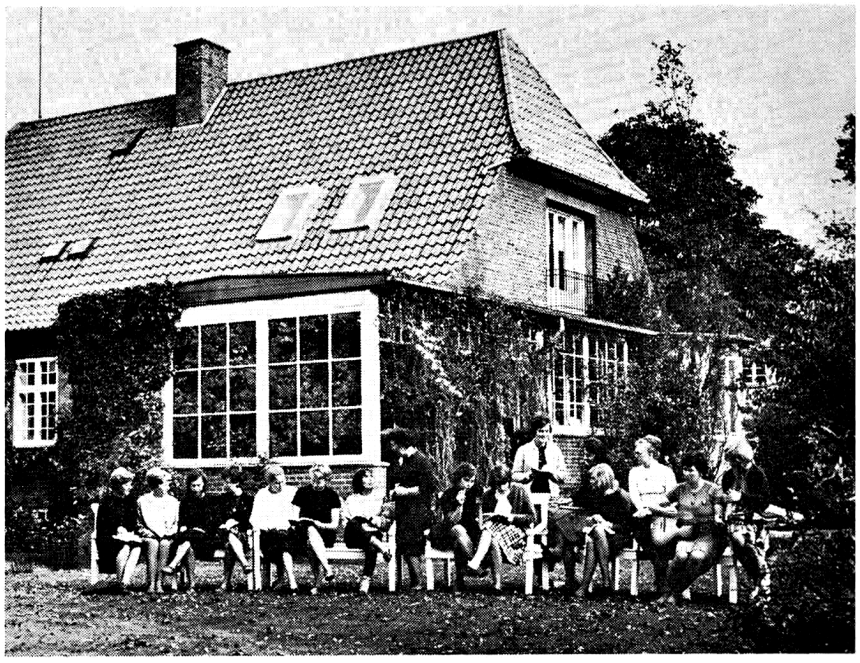
Seminariet opretter hvert år en 3-årig afdeling for elever, der har studentereksamen, og denne afdeling vil blive fordoblet, så snart pladsforholdene tillader det. Som forberedelse til den 4-årige afdeling, der gennemføres med dobbeltklasser, oprettes præparandklasser, der modtager elever med realeksamen.

I seminarietiden får eleverne en grundlæggende uddannelse i de almindelige skolefag samt pædagogik, psykologi og praktisk undervisning. Fra 2. seminarieklasse undervises der desuden i »liniefag«, hvor eleverne i særlig grad kan fordybe sig i stoffet. Følgende liniemuligheder oprettes, hvis der er tilstrækkelig tilslutning: Dansk-historie, engelsk-tysk, naturhistorie-geografi, fysik med kemi, religion, musik, 8., 9., 10. klasse og husgerning.

På seminariet arbejdes der med forskellige former for forsøgsundervisning, specielt i dansk stil, historie, pædagogik og psykologi, og der er indrettet specielle psykologiske laboratorier.

★ Børnehaveseminariet

Unge, der ønsker at blive uddannet som børnehavelærere, har mulighed for at få deres ønske opfyldt på Esbjerg børnehaveseminarium, der er statsanerkendt og fornylig er rykket ind i nye undervisningslokaler i en villa i Stormgade. Børnehavelærere, der kan søge ansættelse i institutioner for børn i alderen 2-7 år, f. eks. børnehaver, skolebørnehaver, hospitaler, børnehjem og legepladser, gennemgår en 2-årig uddannelse, og Esbjerg børnehaveseminarium har i øjeblikket 44 elever, fordelt i en 1. og en 2. klasse. I 1966 ventes oprettet en 3. klasse, idet der er planer om at gøre uddannelsen 3-årig. Børnehaveseminariet håber desuden at kunne udvide med parallelklasser i løbet af nogle år, men opfyldelsen af dette ønske afhænger af et udvidet antal øvelsesbørnehaver i Esbjerg, idet den praktiske og teoretiske uddannelse er sideløbende med lige stor vægt på de to områder. Børnehaven er en socialpædagogisk institution, der skal supplere hjemmet,

Børnehaveseminariet indrettet i en villa er en lille hyggelig skole.

hvad enten barnets anbringelse skyldes moderens udearbejde eller er sket af pædagogiske grunde, og børnehavelæreren må have en psykologisk-pædagogisk viden for at kunne tage sig af de enkelte børn, selv når gruppen består af indtil 20 børn.

Uddannelsen kan indledes på grundlag af en studentereksamen, realeksamen eller et udvidet ophold på en godkendt folkehøjskole, men eleven skal desuden have beskæftiget sig med husligt arbejde og pasning af børn samt have haft ½ års forpraktik i en anerkendt børnehave.

Undervisningen opfatter en praktisk og teoretisk del, der gives periodevis på seminariet og i forskellige børnehaver, skoler og særinstitutioner.

★ Esbjerg årskursus

Den danske folkeskole er i støbeskeen i disse år. Undervisningsformerne ændres, nye fagområder dyrkes, specialundervisningen indtager en stadig mere fremtrædende plads, og mange andre ændringer finder sted. Disse ændringer stiller betydelige krav til lærernes kvalifikationer og viden, og lærerne må derfor i stadigt stigende omfang søge videreuddannelse.

Esbjerg årskursus' formål er at virke for lærernes videreuddannelse i Ribe amt. Når et rimeligt antal ønsker det, og det skønnes, at oprettelsen af kursus er til gavn for det daglige arbejde i skolen eller til fremme af lærernes personlige udvikling, oprettes det faglige, pædagogiske og metodiske kursus af længere eller kortere varighed overalt i Ribe amt.

I visse fag gives en undervisning svarende til den, der meddeles på Danmarks Lærerhøjskoles 1. års kursus, d. v. s. at Esbjerg årskursus i et vist omfang fungerer som en filial af lærerhøjskolen.

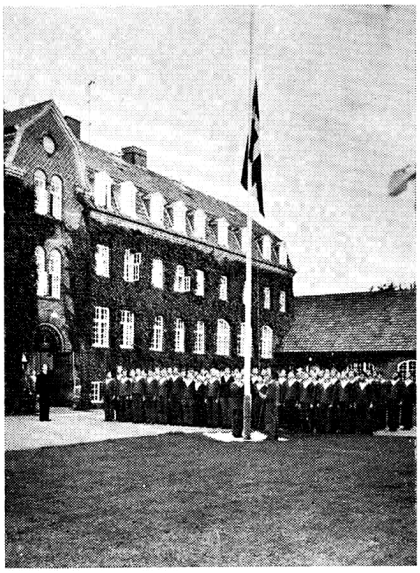
Esbjerg årskursus er i høj grad med til at hæve undervisningens standard i folkeskolerne i Ribe amt. At lærerne selv værdsætter den hjælp, kursus er for dem, fremgår af, at ca. 550, heraf er knap 200 fra Esbjerg, modtog undervisning på de i 1964-65 oprettede kurser og studiekredse.

★ Statens sømandsskole

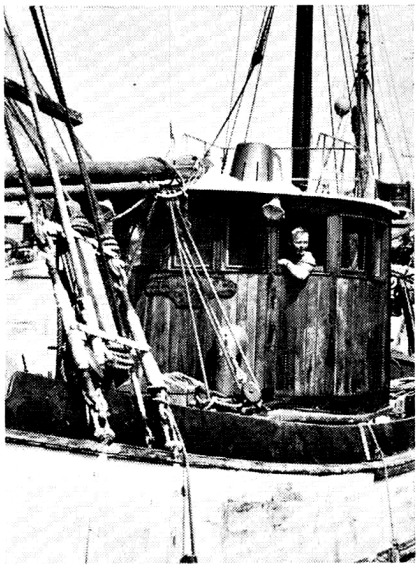
Unge mænd mellem 15 og 18 år, der agter at gå til søs, kan på Statens sømandsskole i Esbjerg få en almendannende og en elementær praktisk og teoretisk sømandsuddannelse. Staten driver tre af disse skoler — de to øvrige ligger i Frederikshavn og Sønderborg — og de er et ganske interessant træk i det danske undervisningssystem. Der stilles krav om ubetinget lydighed og disciplin, og det kan som et karakteristisk træk nævnes, at det er en hovedregel, at drengene ikke må rejse hjem i de tre måneder, skolen varer. Der skal opstå ganske særlige situationer, hvis skolen skal give dispensation. Lommepenge er indskrænket til et minimum, og skolen ønsker ikke, at forældrene sender »rare pakker« med madvarer.

Det er således en ganske hård tørn de unge går i møde, når de melder sig ind på Statens sømandsskole, men de får til gengæld et virkeligt godt grundlag for deres uddannelse, når de senere stikker til søs. Drengene undervises i bådtjeneste, roning, redningsøvelser, praktisk sømandsskab, navigation, motorlære, samfundslære, gymnastik, svømning, og skoleskemaet er tæt besat fra tidlig morgen til sen aften.

Loven om Statens sømandsskoler blev vedtaget i 1949, og i 1955 blev sømandsskolen i Esbjerg indrettet til

Elever ved Statens sømandsskole hilser det flag, de skal sejle under på alle have.

Skipperskolens eksaminer giver bl. a. ret til at føre en af Esbjergs 500 store fiskekuttere.

helårsskole. Drengene bor og undervises på den tidligere Esbjerg højskole ved Gl. Vardevej, en smuk og særpræget bygning, der er en god ramme om uddannelsen. Hvert af holdene er på ca. 80 drenge.

Når tiden på sømandsskolen er overstået, kan eleverne søge hyre som dæksdrenge. Et år senere kan der mønstres som ungmand, og endnu et års sejlads giver adgang til mønstring som letmatros. 36 måneders sejlads kan føre til mønstring som matros, og efter 47 måneders sejlads vil en del af drengene fra sømandsskolen formentlig vende tilbage til Esbjerg-egnen til yderligere uddannelse. Efter 47 måneders sejlads har de som nævnt mulighed for optagelse i styrmandsafdelingen på Fanø navigationsskole, hvor de efter 1½ år kan tage styrmandseksamen og efter endnu et halvt års studier indstille sig til skibsførereksamen.

Der er således en klar og sammenhængende linie i de uddannelsesmuligheder, Esbjerg har på søfartens område. Teoretisk er der intet i vejen for, at hele besætningen på en af de store Englandsbåde kan have fået deres uddannelse i Esbjerg og på Fanø — lige fra kaptajnen, der som ung tog skibsførereksamen på Fanø navigationsskole til dæksdrengen, der har været elev på Statens sømandsskole.

★ Skipperskolen

Fiskeriets folk må i høj grad søge uddannelse ved råd og vejledning gennem mere erfarne kolleger under arbejdet på havet, men der kræves også teoretisk viden. For at blive fører på en moderne fiskekutter må den unge fisker tage eksamen på Esbjerg skipperskole, der i løbet af 60 år har taget sig af ca. 1.500 elever.

Skolen er godkendt af staten, og der føres tilsyn af navigationsdirektoratet.

Det hold, der netop er blevet færdigt på Esbjerg skipperskole, har fået undervisning i navigation, søvejsregler, motorlære, signalering, søret, sømandsskab og sundhedslære.

Der er følgende uddannelsesretninger på skolen:

1. Kystskippereksamen, der giver ret til at føre mindre fartøjer i et begrænset område. Undervisningen varer 4 måneder, og det kræves, at eleven efter det 15. år skal have fisket i mindst 24 måneder.

2. Sætteskippereksamen af 2. grad, der giver ret til at føre større fartøjer i et større fartområde. Det tager 7 måneder at gennemføre dette kursus, og der kræves 36 måneders praktisk erfaring forud for optagelsen.

★ Fanø navigationsskole

I dag er Vestjyllands fiskeri og søfart nøje knyttet til Esbjergs navn, men går man 100 år tilbage i tiden, er det Fanø, der indtager den ubestridte førsteplads som midtpunkt for sejladsen, og det er forklaringen på, at Nordby på Fanø blev hjemsted for en vidtgående teoretisk uddannelse af skibsofficerer. Fanø navigationsskole blev åbnet i 1860 — iøvrigt på kongens fødselsdag, hvorfor den fik lov at kalde sig Frederik den syvendes skole.

Fanø navigationsskole, der drives af staten, forbereder til styrmandseksamen, skibsførereksamen og radioekspedientprøverne — radiotelegrafist af 2. og 1. klasse. Der uddannes årligt 20-30 styrmænd og et lignende antal skibsførere og radiotelegrafister.

Betingelsen for at indtræde i styrmandsafdelingen er, at man har sejlet »på dækket« i 47 måneder. Heraf skal 24 måneder være udenfor indskrænket fart, og 6 af disse 24 måneder skal være som matros.

Optagelse i skibsførerafdelingen kræver, at eleven har bestået styrmandseksamen.

I radioafdelingen stilles ikke specielle krav om forudgående undervisning, men eleven skal være fyldt 17 år.

Læsetiden er: Til styrmandseksamen: 1½ år, til skibsførereksamen: ½ år, til radioeksamen, 2. klasse: 1 år og til radioeksamen, 1. klasse: ½ år ekstra.

De tidsfrister, der her er nævnt, er de korteste, studiet kan gennemføres på. I adskillige tilfælde må eleverne bruge yderligere tid.

Der oprettes nye klasser i alle afdelinger midt i april og midt i oktober, men søgningen er så stor, at optagelse i styrmandsafdelingen som regel forudsætter, at der er truffet aftale med skolen et helt år i forvejen. Der har i en længere periode været »fuldt belagt« med et elevtal på ca. 120.

Navigationsskolen er udstyret med moderne undervisningsmateriel, bl. a. en radar-simulator, hvor der på en radarskærm kan fremstilles naturtro situationer fra den praktiske sejlads, og der kan ventes yderligere udstyr i de kommende år. Der er overvejelser i gang om en forlængelse af læsetiden samtidig med, at den krævede fartstid bliver sat ned. Lovforslaget er endnu ikke fremsat, men når det kommer, skal bygningerne udvides, idet den nye ordning vil kræve flere klasseværelser.

Under skoleopholdet bor eleverne hos private og spiser på pensionater, men Nordby kommune har planer om at oprette et kollegium for navigationsskolen, og der er dannet en grundfond til dette formål.

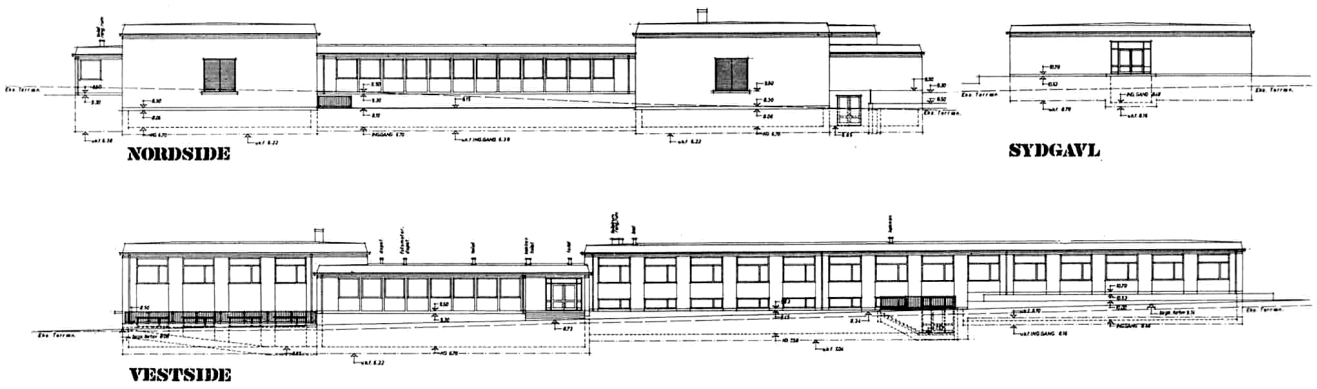
★ Maskinmesterskolen

I denne sammenhæng må nævnes en meget vigtig uddannelsesretning, som bl. a. fører til betroede stillinger i skibene. Det er maskinmesteruddannelsen, som siden 1922 er gennemført i nær tilknytning til teknisk skole, men som den 1. april i år blev en helt selvstændig skole med egne lokaler, bestyrelse og forstander.

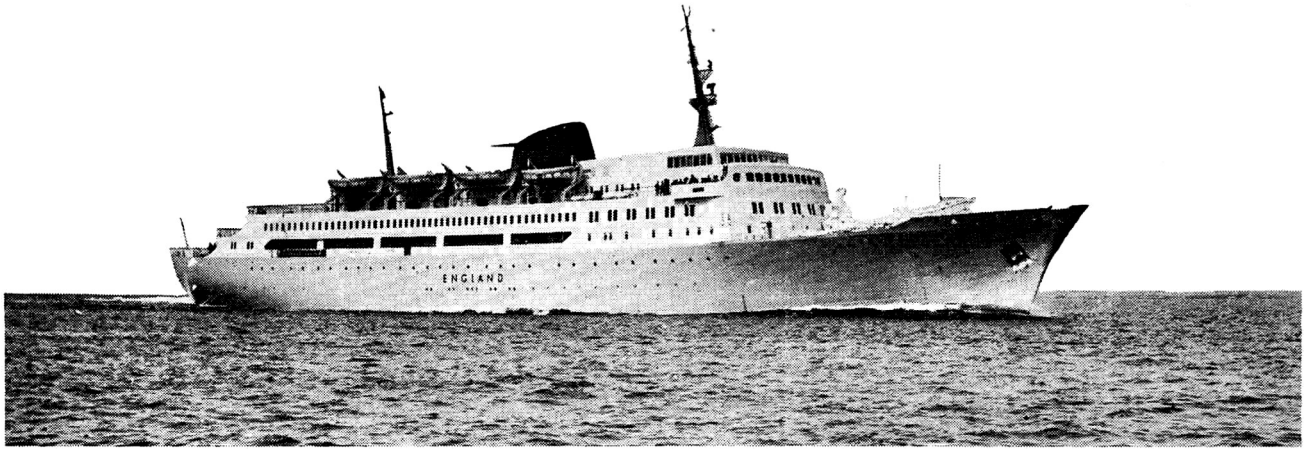
Skolens undervisning finder for tiden sted i midlertidige lokaler, men en ny maskinmesterskole er under opførelse i teknikerbyen ved Stormgade.

Opførelsen af maskinmesterskolens 1. etape vil koste ca. 3,5 mill. kr.

En ung mand, som vil være maskinmester, må først gå i lære som maskinarbejder, værktøjsmager eller landbrugsmaskinsmed på et godkendt værksted. Når han der har erhvervet

Den nye maskinmesterskole i »Teknikerbyen« er under opførelse.

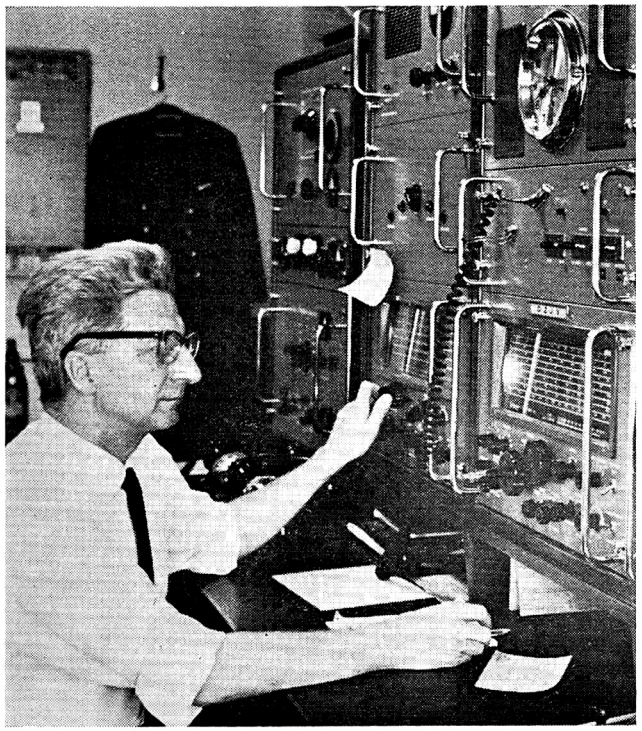

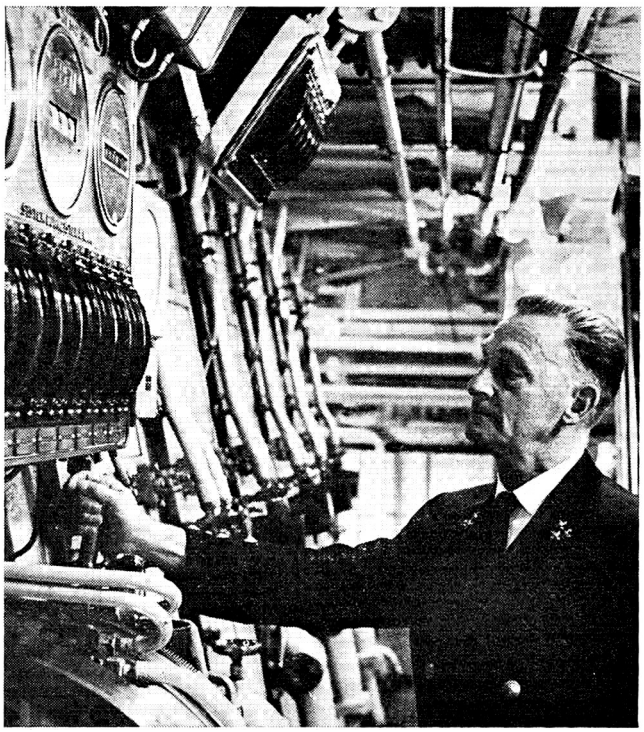

På Danmarks vigtigste forbindelse til England, Esbjerg-Harwich ruten, har D.F.D.S. indsat M|S England, der vel er landets smukkeste passagerliner.

Et skib af denne klasse betros kun til højtkvalificerede og veluddannede officerer. Billederne fra M|S England viser overstyrmand V. Jensen, kaptajn N. H. Lauridsen, trediestyrmand B. Thomsen, 1. telegrafist T. Krumback og maskinchef J. A. Sendahl Nielsen.

Kaptajnen, styrmændene og telegrafisten er alle uddannede på Fanø navigationsskole. Maskinchefen var for knap 40 år siden elev på Esbjerg Maskinmesterskole.

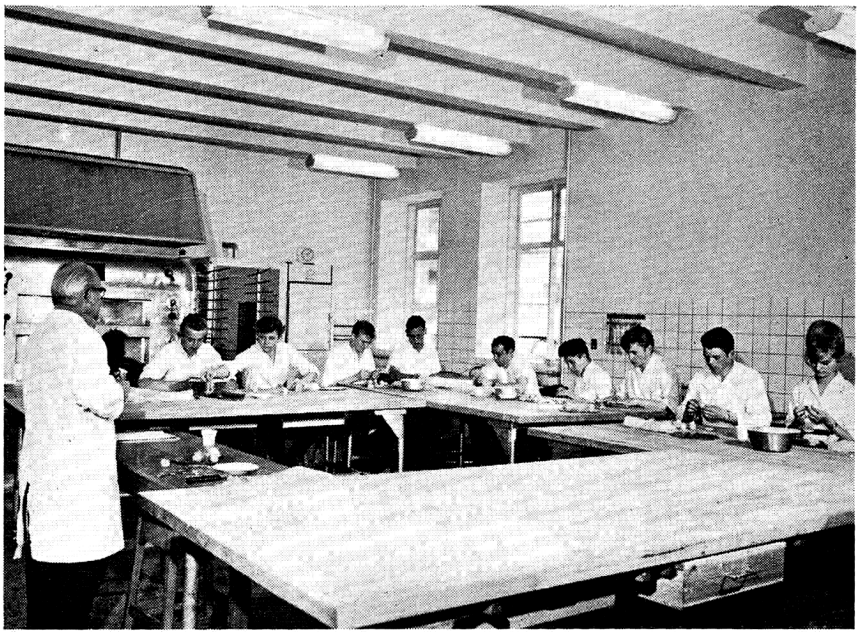

sit svendebrev, kan han begynde maskinmesteruddannelsen, der bl. a. omfatter undervisning i matematik, fysik, elektronik, kemi, sundhedslære, sprog, søfartslovgivning, maskinlære, motorlære og maskintegning. Elever, som har bestået maskinmestereksamen, har adgang til undervisningen til udvidet maskinmestereksamen, der bl. a. giver adgang til stillinger som maskinmester ved de store kraftværker.

På maskinmesterskolen udannes også maskinister, motormænd og skibselektrikere.

Rederierne er naturligvis i høj grad interesseret i denne skoles uddannelse af unge til højt betroede stillinger i handelsflåden, og de støtter skolen på forskellige måder. I skolens bestyrelse har rederierne 2 repræsentanter, og såvel Danmarks rederiforening som flere større rederier giver studielån til elever på skolen.

Der skal læres meget om kringler og kryddere, inden man bliver bagersvend.

★ Teknikeruddannelsen i Esbjerg

Der er rift om højt kvalificerede håndværkere og teknikere, og det er derfor af stor betydning, at Esbjerg på dette område står godt rustet med hensyn til uddannelsesmuligheder. Den nye vestjyske ingeniørskole er placeret i Esbjerg, og der findes en veludbygget teknisk skole.

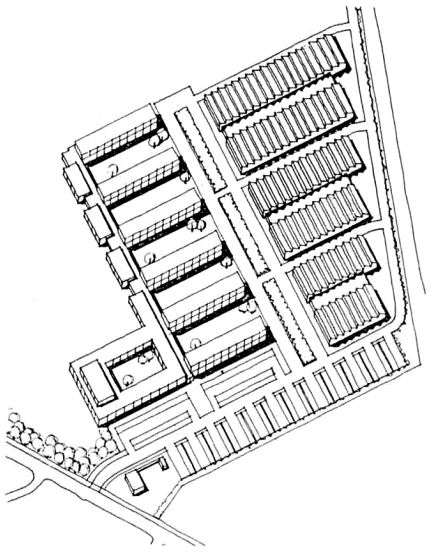
At Esbjerg er indstillet på at løse opgaverne i takt med behovet illustreres ganske godt ved historien om, hvordan Esbjerg — trods håbløs mangel — alligevel skaffede plads til den foreløbigt højeste tekniske uddannelse, ingeniørskolen. Hovedbygningen i teknisk skole er opført i 1905, og selv om den gang på gang er udvidet og moderniseret, kan den ikke rumme de mange klasser, der efterhånden er dannet. Byrådet købte derfor i 1962 en naboejendom, et tidligere glaslager, som for ca. 350.000 kr. blev omdannet til undervisningsbrug. En tidligere overlægebolig ved centralsygehuset blev også taget i brug, da der stadig ikke var mulighed for gennemførelse af planerne om en helt ny teknisk skole i »Teknikerbyen«.

I 1964 fik Esbjerg chancen for at få en skole til uddannelse af ingeniører, men hvor skulle den være? Byrådet tog derefter et overraskende skridt. Man lejede for en 10-års periode en del af F.D.B.s tidligere centrallager i Esbjerg, en kæmpemæssig bygning med tusindvis af kvadratmeter. At denne bygning skulle kunne blive til en skole forekom på forhånd usandsynligt, men planen lykkedes. For godt 400.000 kr. blev det tidligere lager indrettet til skolebrug, og Esbjerg blev herved i stand til at tage imod det nye bygningsteknikum »Den vestjyske ingeniørskole«, der i november 1964 åbnede undervisningen for sine første elever. Også teknisk skole har fået lokaler, bl. a. til konstruktøruddannelsen. »Lagerskolen« er ikke køn at se på udefra, men indvendig er den fuldt forsvarlig i de år, der vil gå, inden nybyggeriet i »Teknikerbyen« kan tages i brug.

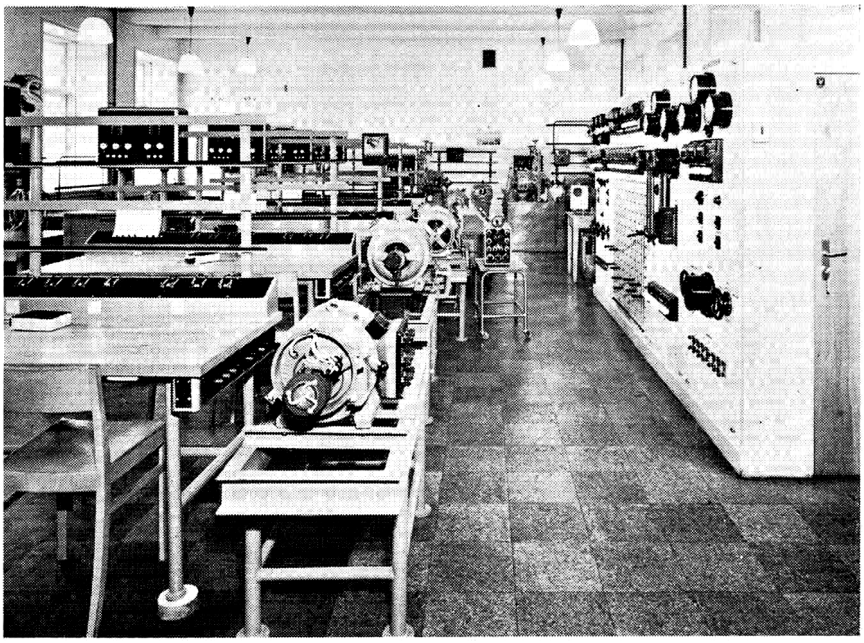
★ Teknisk skole

En rundtur på teknisk skole er intet mindre end et møde med et stort antal af de unge, som skal bygge og forme fremtidens Sydvestjylland. Der hamres, files, mures, friseres, tømres, bages og meget andet med iver og lyst. Andre steder tegner, konstruerer og eksperimenterer de lidt ældre, der får videregående uddannelse. Mellem 2.500 og 3.000 unge vil i det kommende år få uddannelse i skolens forskellige afdelinger.

Undervisningen af håndværkerlærlinge, hovedsagelig smedelærlinge, begyndte under meget beskedne og primitive forhold i 1883. I løbet af få år kom flere fag til, og i 1890 opførtes den første beskedne tekniske skole i Englandsgade. Den blev meget hurtigt

Udkast til ny teknisk skole beliggende mellem Spangsbjerg Møllevej, Stormgade og jernbanen mod Varde. Til venstre ses administrationsbygningen, derefter følger blokke med almindelige undervisningslokaler (teoriblokke), og til højre ses laboratorie- og værkstedsblokke.

Et af teknisk skoles laboratorier.

for lille, og allerede i 1905 tog man den ældste del af den nuværende skole i Torvegade i brug. Skolen er siden udvidet flere gange, dels ved tilbygninger, dels ved leje af lokaler, der midlertidig er indrettet til formålet. Ved de sidste store udvidelser, som har fundet sted i lokaler, som er købt eller lejet af kommunen, har man haft den mulighed for øje, at de senere, når teknisk skole får nye bygninger, kan bruges til anden undervisning. På samme måde er en række lokaler lejet af kommunen og indrettet til brug for maskinmesterskolen, der kun skal bruge dem, indtil den under opførelse værende skole kan tages i brug. Derefter vil lokalerne kunne stilles til rådighed for en anden undervisningsinstitution, teknisk skole, ungdomsskolens værkstedsundervisning, specialarbejderskolen eller måske en helt ny institution.

Samtidig med, at man på denne måde fra år til år på fuldt forsvarlig måde har klaret de problemer, som skolens eksplosive udvikling har medført, har man arbejdet med planer om en endelig og rationel løsning af skolens lokaleproblem. Løsningen er opførelsen af det hidtil største samlede skolekompleks i Sydvestjylland. Et areal stort nok til det forestående byggeri og fremtidige udvidelser er af kommunen reserveret til formålet, og skolens ledelse og arkitekter er i gang med at undersøge, hvorledes man bedst kan bygge en fuldt moderne teknisk skole, der kan tilgodese alle de hensyn, som udviklingen nødvendiggør.

Der er mange årsager til teknisk skoles kraftige vækst. En af de vigtigste er, at skolen er blevet centralskole for en lang række fag. Dernæst spiller det en stor rolle, at lærlingeundervisningen er ændret, hvorved den tidligere aftenundervisning er afløst af dagundervisning samtidig med, at der i mange fag er indført forskoleundervisning. Selvsagt er der også en nøje sammenhæng mellem skolens udvikling og den meget hurtige udvikling inden for industri og håndværk i den vestlige del af Ribe amt. Endelig stiger lokalebehovet, fordi skolens højere undervisning stadig udbygges.

Teknisk skole er centralskole med praktisk og teoretisk undervisning for frisørfaget, murerfaget, tømrerfaget, snedkerfaget, malerfaget, blikkenslagerfaget, smede- og maskinarbejderfaget, automekanikerfaget, kokke- og tjenerfaget samt bagerfaget. I de fleste af disse fag begynder læretiden på teknisk skoles forskole, der varer i ca. 3 måneder.

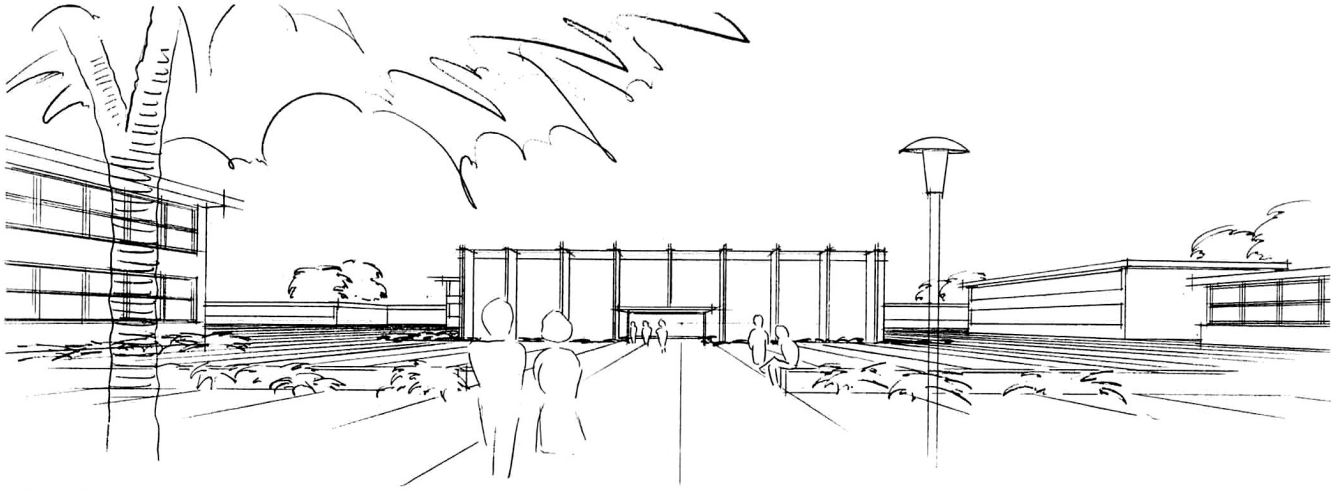
Fra efteråret 1965 oprettes der forskole for elektrikerfaget, hvor lærlingene skal lære praktisk installationsarbejde samtidig med, at de får teoretisk undervisning.

Foruden lærlingeundervisningen findes for tiden følgende former for højere teknisk undervisning:

Bygningskonstruktøruddannelsen strækker sig over 4 klasser, der hver varer ca. ½ år. Hertil kommer en aspirantklasse, der ligeledes varer ca. ½ år. Det er en betingelse for optagelse, at den studerende har været beskæf-

Frisørelever i arbejde på teknisk skole.

Sådan kan hovedindgangen til det nye bygningsteknikum komme til at se ud.

tiget i mindst 3 år som murer, tømrer, bygningssnedker eller blikkenslager og har gennemgået det pågældende fags lærlingeundervisning på teknisk skole.

Kursus til elektroinstallatørprøven, der varer 1 år på dagskole. Bestået prøve giver ret til at opnå autorisation som elektroinstallatør.

Kursus for industrilaboranter AC. Kursus strækker sig over 2 × ½ år med mellemliggende praktisk uddannelse. Det er en betingelse for optagelse, at den studerende har bestået enten teknisk forberedelseseksamen, realeksamen med fuldt pensum i regning og matematik eller matematisk studentereksamen.

Kursus for tekniske assistenter, der varer 2 × ½ år med mellemliggende praktisk uddannelse. Efter bestået eksamen udstedes bevis som teknisk tegner eller driftsassistent. Det er en betingelse for optagelse, at den studerende har bestået realeksamen eller tilsvarende eksamen.

★ Den vestjyske ingeniørskole

Den vestjyske ingeniørskole i Esbjerg, der i første omgang omfatter et bygningsteknikum med studielinien anlægsfag, skal — ligesom de øvrige danske teknika — indføre nye studieplaner den 1. november 1965. Disse nye studieplaner medfører en forlængelse af studietiden, der nu bliver på fire år efter bestået realeksamen. Den industrielle og tekniske udvikling har nødvendiggjort denne udvidelse af undervisningen.

Teknikumstudiets struktur efter nyordningen ser derefter således ud i hovedtrækkene: Efter et 1-årigt adgangskursus, der slutter med en adgangsprøve, følger det egentlige teknikumstudium, bestående af tre dele, der hver varer et år. Første del omfatter en grundlæggende ingeniøruddannelse, hvorefter der ved 2. del finder en vis liniedeling sted. På bygningsteknikum kan eleverne vælge mellem anlægsfag, husbygningsfag og agroanlægsfag og ved 3. del følger en yderligere specialisering, således at f. eks. studerende under linien anlægsfag kan vælge grene som entreprenørteknik, bærende konstruktioner, vej- og trafikteknik m. v.

Ligesom tidligere stilles der visse krav til den praktiske håndværkeruddannelse før optagelsen på teknikum, men der er sket en del ændringer.

Svende fra en lang række håndværksfag har som før adgang til studierne, men der er også åbnet mulighed for optagelse af ufaglærte og tekniske assistenter, der kan dokumentere, at de i længere tid har været beskæftiget på byggepladser.

Optagelse i adgangsklassen kræver desuden, at eleverne har realeksamen med matematik eller udvidet teknisk forberedelseseksamen (T_2).

For aspiranter, der ikke har en sådan eksamen, startede Esbjerg bygningsteknikum i april i år en særlig aspirantklasse, der kvalificerer til adgangsklassen i november.

Den særlige aspirantklasse er — ligesom adgangskursus — fælles for samtlige danske teknika, uanset studieretning. Dette betyder bl. a., at unge, der vil uddanne sig til teknikumingeniører, og som er hjemmehørende i Vestjylland, kan studere det første år i Esbjerg, selvom de senere vil uddanne sig til maskin-, elektro- eller skibsingeniører på teknika andre steder i landet.

★ Vestjysk specialarbejderskole

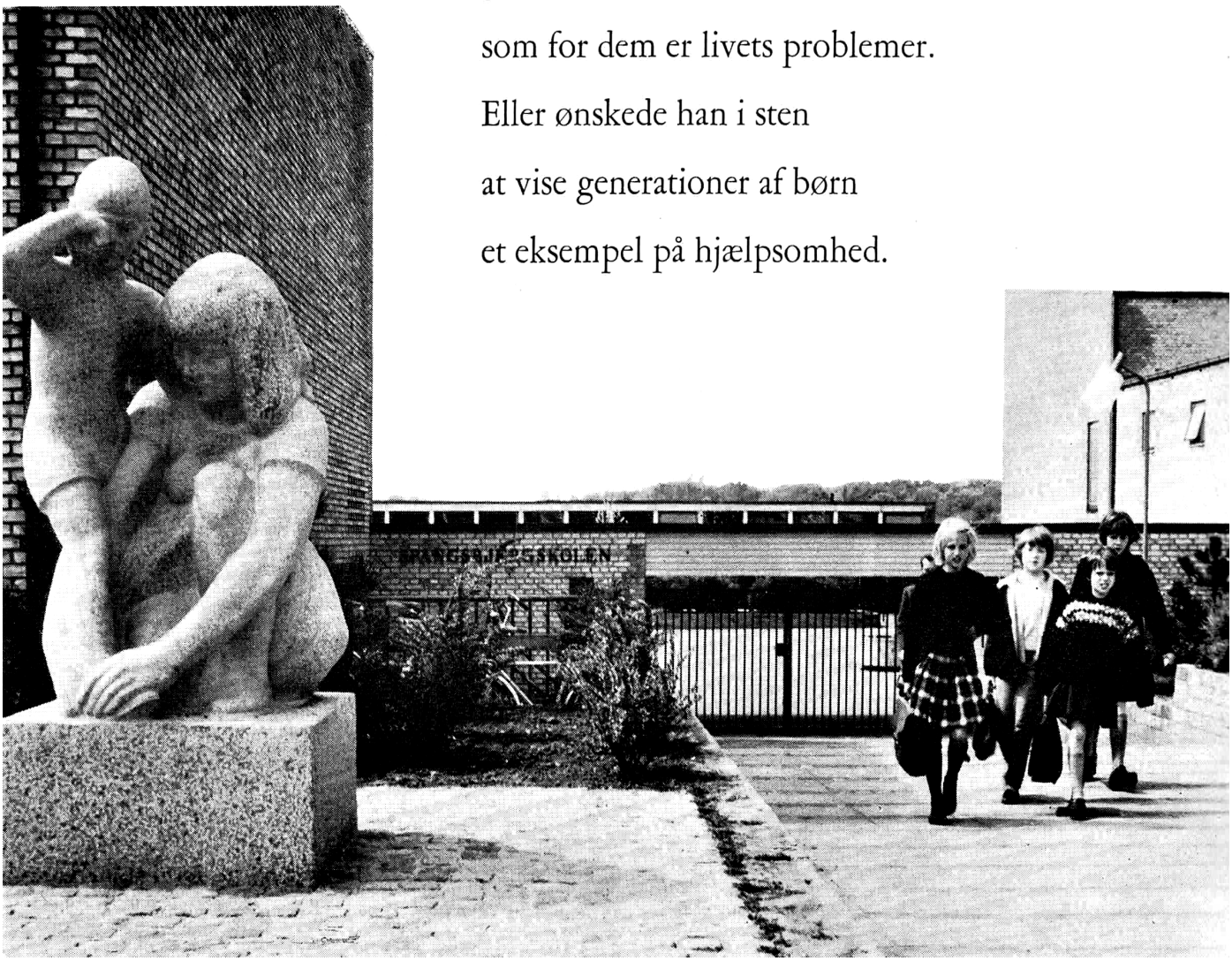
En revolutionerende nydannelse indenfor uddannelsen af voksne er specialarbejderskolen, der i kursusform kan give den ufaglærte arbejder en teoretisk og praktisk undervisning, som vil få stor betydning på arbejdspladserne.

I Esbjerg kom man på et foreløbigt grundlag i gang i slutningen af 1962, men nu har skolen pr. 1. april 1965 fået status som en selvejende institution med navnet Vestjysk specialarbejderskole, og det betyder, at den på en endnu mere omfattende måde kan tage sig af egnens og byens ufaglærte.

Det er meningen, at specialarbejderskolen skal dække det meste af Ribe amt, hvor der rundt regnet findes 30.000 ufaglærte, og den vil derfor få stor betydning, efterhånden som de ufaglærte får øjnene op for den usædvanligt fordelagtige undervisningsmulighed, der her er dukket op.

Specialarbejderskolen er endnu ny, men den har i den korte tid, den har virket på forsøgsbasis, vist sig særdeles effektiv, idet flere hundrede arbejdere har deltaget i dagskoler af tre ugers

Var det kunstnerens mål,
da han skabte denne skulptur
af en stor, som hjælper
en lille med at tage en sko på
eller binde et snørebånd,
at finde et symbol
på vor tids skole, hvor læreren
ikke terper og herser
med børnene,
men søger at hjælpe dem
gennem det,
som for dem er livets problemer.
Eller ønskede han i sten
at vise generationer af børn
et eksempel på hjælpsomhed.

varighed. De har her i koncentreret form fået en undervisning, der har sat dem i stand til at klare vigtige specialer på arbejdspladserne, ofte opgaver, som hidtil har været forbeholdt de faglærte håndværkere.

Der har bl. a. været:

1. Bygge- og anlægskursus med undervisning i jern, beton og forskalling.

2. Fiskerkursus med undervisning i motorlære, radiolære, fiskeriteori, nødhjælp, bødning og splejsning. Kursus sluttes med radiocertifikat og dueligheds prøver i sejlads og motorpasning.

3. Havnearbejderkursus med undervisning i stuvning, godsbehandling, kendskab til brudstyrke i tov og wire og sikkerhedsforanstaltninger under arbejdet på skibene.

4. Svejsekursus med undervisning i værkstedssvejsning, gassvejsning og montagesvejsning.

5. Motorkursus med undervisning i en motors funktioner m. v. Dette kursus har, fordi det behandler problemer, som mange arbejdere hver dag møder på arbejdspladserne, haft det største antal elever.

6. Med motorkursus som grundlag er der, hvis deltagerne i forvejen er i besiddelse af et »lille« kørekort, mulighed for at erhverve kørekort til store erhvervsvogne. Der skal betales 40 kr. for selve køreprøven, men den forberedende undervisning er gratis.

En lignende ordning gælder ved de øvrige kursus. Deltagerne kan deltage gratis, men skal betale 30-40 kr., når der udstedes beviser og certifikater.

7. På forsøgsbasis arbejdes der med et eksportvognkursus, der skal give deltagerne kendskab til klarering, toldekspedition m. v. Netop i Esbjerg, der har en betydelig udenrigseksport med lastvogne som transportmiddel, vil et sådant kursus formentlig blive fulgt med interesse.

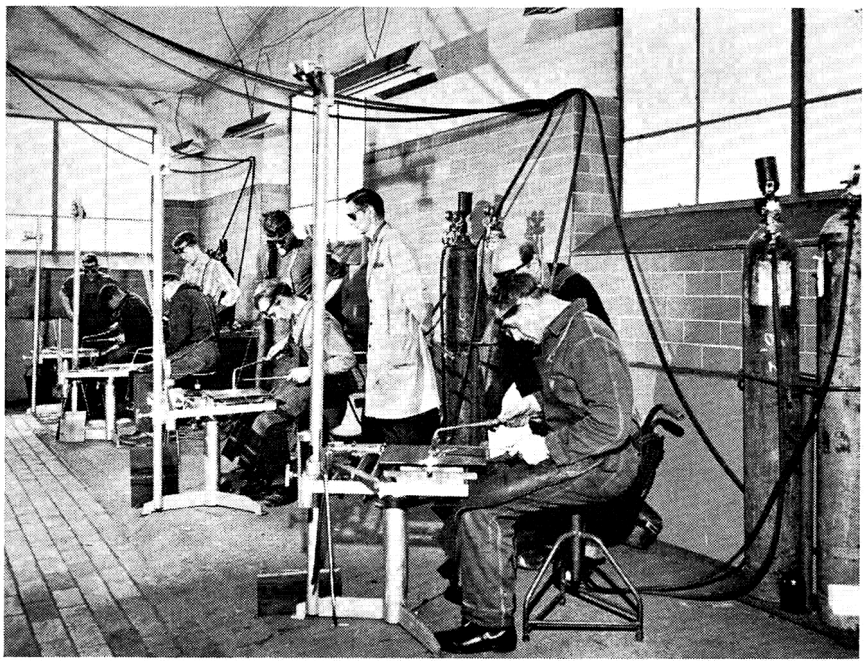
På specialarbejderskolen kan man lære, hvorledes motorer skal passes, når de skal yde toppræstationer.

Blandt de planer, der realiseres allerede i efteråret 1965, kan endvidere nævnes, at specialarbejderskolerne i seks byer — Ålborg, Randers, Århus, Herning, Odense og Esbjerg — er gået sammen om indkøbet af 5 gaffeltrucks og en lastvogn, der skal bringe materiellet fra by til by i en turnusordning. Den samlede investering er på 250.000 kr.

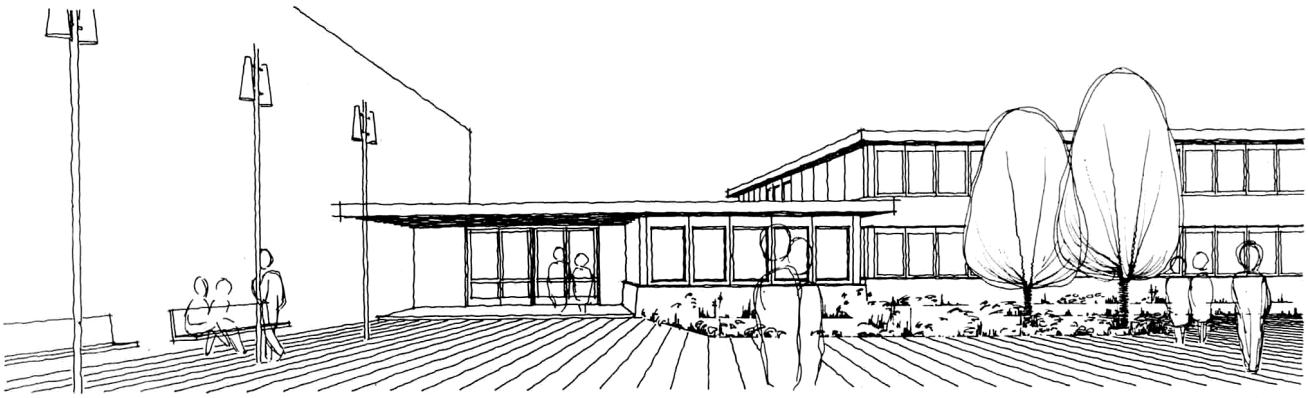
Ordningen træder i kraft den 1. august i Ålborg, og det rullende kursus skal derefter opholde sig i ca. 14 dage i hver af byerne.

Undervisningen er især beregnet for lager- og pakhusarbejdere. Den skal vise, hvorledes man kan behandle godset på en skånsom og alligevel rationel måde, og virksomhederne er derfor stærkt interesserede i arrangementet. Det har i Esbjerg medført, at specialarbejderskolen har fået lov at benytte de store lager- og kølehuse til undervisningen.

Af andre kursusmuligheder, der i øjeblikket forberedes, kan nævnes uddannelse af kloak- og vejarbejdere — og der vil komme endnu flere emner,

Nye muligheder står åbne — og lønningsposens indhold bliver større —, når svejsningens kunst er lært.

Hovedindgangen til den nye handelsskole. Byggeriet ønskes påbegyndt i sidste halvdel af 1965.

efterhånden som skolen tager form. Man regner med, at der bliver omkring 600 muligheder for kursusdannelser — men de vil næppe komme i anvendelse på én gang.

For de ufaglærte er specialarbejderskolen en uvurderlig gevinst. Den uddannelse, de pågældende ikke nåede at få, mens de endnu kunne komme i lære, kan nu indhentes på kort tid. Udbyttet af et 3-ugers dagkursus på specialarbejderskolen svarer omtrent til det udbytte, man kan få ved aftenundervisning gennem en hel vinter, og det er meget væsentligt, at deltagerne kan bo hjemme, mens de videreuddanner sig. De kan endog få dækket tabt arbejdsfortjeneste.

Hertil kommer, at man kan deltage i vidt forskellige kursus på specialarbejderskolen. Udnyttes tilbuddet på den rigtige måde, kan den ufaglærte på forholdsvis kort tid »samle« en uddannelse, område for område.

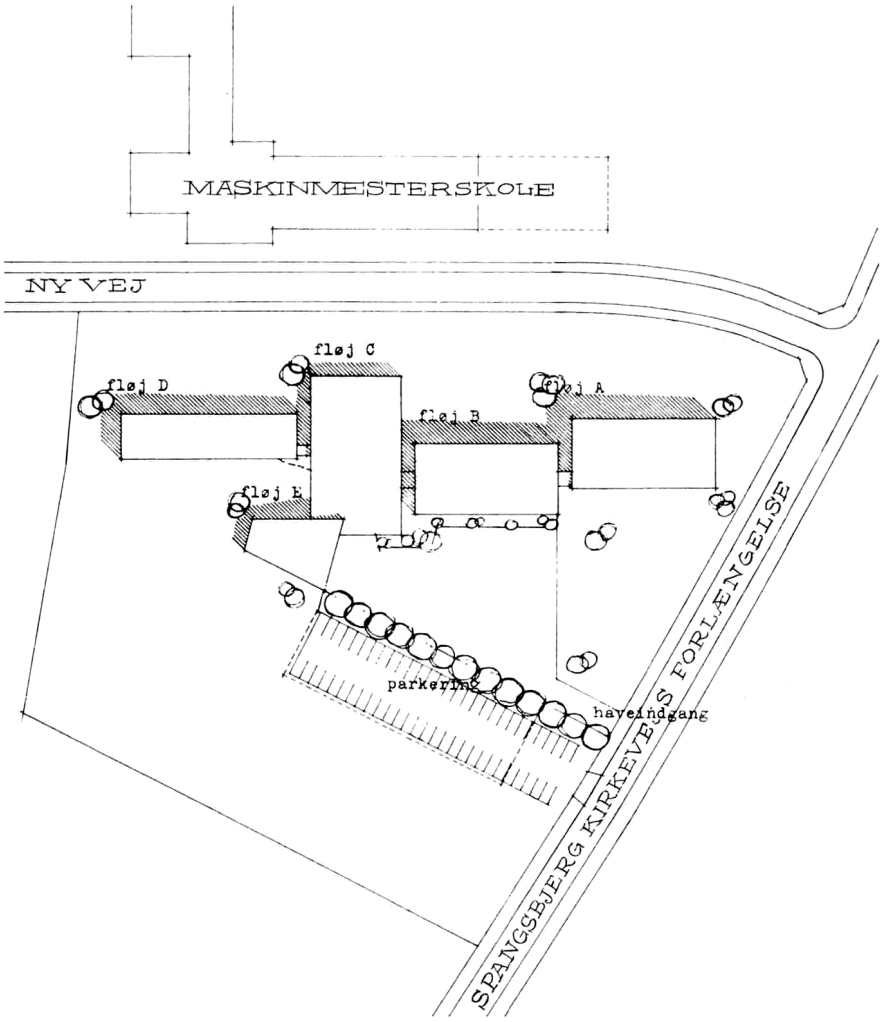
Vestjysk specialarbejderskole, der finansieres gennem statslige og kommunale tilskud samt bidrag fra arbejdsgivernes og arbejdsmændenes faglige organisationer, har endnu ikke fået egen bygning, men der er indtil videre truffet aftale om leje af lokaler forskellige steder i Esbjerg, bl. a. i industrivirksomheder.

★ Handelsskolen

Der kræves både praktisk erfaring og teoretisk viden af den store gruppe, der er beskæftiget inden for handels- og kontorfagene, og Esbjerg handelsskole er derfor blevet et vigtigt led i uddannelsen af Esbjergs unge. Skolen, der er oprettet i 1890 af Esbjerg handelsstandsforening, er statsstøttet og statskontrolleret, og den er inde i en så hastig udvikling, at man ikke vover at udvide med den nuværende placering, selvom der stadig kan skaffes et betydeligt areal ved siden af den nuværende bygning. I stedet skal der opføres en helt ny handelsskole til over 6 mill. kr. i området ved »Teknikerbyen«. Der er udarbejdet skitser, og man håber at få de nødvendige byggetilladelser i løbet af forholdsvis kort tid.

Det er et imponerende uddannelsessystem, Esbjerg handelsskole har bygget op, og der kan ventes endnu flere fag og specialer, når pladsforholdene tillader det.

I øjeblikket findes der følgende afdelinger:

Den nye handelsskole placeres i »Teknikerbyen« ved Stormgade.

1. Den 3-årige lærlingeskole, der fører frem til handelsmedhjælpereksamen.

2. Den 1-årige dagskole, der fører frem til handelseksamen.

Handelseksamen omfatter først og fremmest de fag, lærlingeskolen giver undervisning i, men pensum er betydeligt større, og der undervises i en del nye fag, bl. a. samfundsøkonomi, samfundslære og handelsgeografi.

Elever, der ikke har mulighed for at følge dagskolen, kan på grundlag af en handelsmedhjælpereksamen læse til handelseksamen på et 2-årigt aftenkursus.

3. Elever, der har bestået handelseksamen med 2 fremmedsprog kan fortsætte et år på handelsgymnasiet og slutte med højere handelseksamen, der er et udmærket grundlag for opnåelse af overordnede stillinger i erhvervslivet. Niels Brocks handelsskole i København havde tidligere eneret på denne uddannelse, men nu kan den gennemføres på 10 »handelsgymnasier« over hele landet.

Esbjerg er dermed nået et betydelig skridt frem, og det ventes, at denne videregående erhvervsøkonomiske uddannelse yderligere vil blive udbygget med HD-studiet, i første omgang i regnskabsvæsen.

★ Erhvervslivets mellemledelse

Af særlig interesse for den erhvervsøkonomiske uddannelse i almindelighed kan nævnes, at specialkurserne på Esbjerg handelsskole vil blive udbygget med 2-årige lederuddannelser til forskellige trin i virksomhedernes organisation. Man har i denne forbindelse brugt udtrykket »at uddanne mellemledelse til erhvervslivet«. Undervisningen vil komme til at omfatte den praktiske anvendelse af de nyeste resultater, som den omfattende forskning indenfor erhvervsøkonomien i en stadigt kraftigere strøm afgiver. Adgangsbetingelserne vil være, at man er fyldt 20 år, og at man har bestået handelsmedhjælpereksamen eller en videregående handelsuddannelse.

Disse mellemlederkursus er altså beregnet for studerende, der ved siden af beskæftigelse i erhvervslivet om dagen ønsker at vedligeholde og udvide deres kendskab til den udvikling, der er i gang inden for deres fag. Kurserne vil dække områder, på hvilke der hidtil ikke har kunnet gives egentlig samlet undervisning, f. eks. eksportskole, personale-administration, databehandling. Hertil kommer områder, som er led i andre afdelinger, først og fremmest handelsgymnasiet, og som her tages ud af denne sammenhæng og gøres til genstand for en uddybning og modernisering, f. eks. marketingskole og regnskabsskole.

Mulighederne ser således ud i korte træk:

1. 2-årig marketingskole, hvor man vil beskæftige sig med de principper og hjælpemidler, man i dag anvender i det rationelle salg, herunder organisation af salget, gennemførelse af markedsanalyser, valg af distributionskanaler og tilrettelæggelse af reklamekampagner.

2. 2-årig eksportskole, der på grundlag af en generel indføring i driftsøkonomi, herunder udenrigshandel og økonomisk politik, skal give en grundig orientering om eksporthandelens jura, eksportens organisation, konkurrencemidler i eksporten m. v.

3. 2-årig revisions- og regnskabsskole, der skal give revisorer og andre, hvis daglige arbejder vedrører revisions- og regnskabsproblemer, en grundig orientering om erhvervslivets driftsøkonomiske problemstillinger.

Der bliver desuden specialer inden for regnskabsvæsen, revisionsteknik og skatteret.

4. 1-årig kursus i databehandling skal give deltagerne mulighed for at sætte sig ind i de elektroniske anlægs anvendelse ved løsning af administrative opgaver i virksomhederne.

5. 1-årigt kursus i personaleadministration, der bl. a. skal beskæftige sig med problemer som personaleudvælgelse, ansøgerinterview, psykologiske prøver, lederudvælgelse, arbejdsvurdering, personalebedømmelse, funktionær-, ferie- og lærlingelov samt arbejdsret.

Esbjerg handelsskole har i øjeblikket ca. 1.600 elever, der fordeler sig således:

Lærlingeskolen	ca. 1.150
Medhjælperskolen	75
Handelsgymnasiet	42
Specialkursus	ca. 300

Undervisning i et af konservatoriets lokaler i kunstpavillonen.

★ Vestjysk Musikkonservatorium

Oprettelsen af Vestjysk Musikkonservatorium i Esbjerg er et initiativ, der har fået stor betydning for videreuddannelsen af musikere og musikpæda-

Musikhøjskolen har oprettet en musikalsk legestue — den kan høres langt ned ad gaden.

goger i det vestlige Jylland. Efter nogle år i lejede lokaler på Esbjerg statsskole, har konservatoriet fået sine egne lokaler i byens nye kunstpavillon i Byparken, og da konservatoriet ved den nye konservatorielovs gennemførelse i 1964 opnåede statsanerkendelse, er institutionen så udbygget og godt funderet, at den i endnu højere grad end før kan blive en støtte for udbygningen af det vestjyske musikliv. Statstilskuddet udgør ¾ af de samlede driftsudgifter, og der ydes desuden tilskud fra Esbjerg kommune og Ribe amtsråd, således at undervisningen på konservatoriet er gratis for eleverne.

Der undervises i følgende afdelinger:

1. Forskolen, der varer fra 1 til 2 år, omfatter undervisning i et hovedfag, i musikkundskab og i klaver (for alle, der ikke har klaver som hovedfag). Efter 1 eller 2 år kan de studerende indstille sig til en optagelsesprøve, der fører frem til hovedskolen.

2. Hovedskolen, der er 4-årig, slutter med afgangseksamen, diplomeksamen eller organisteksamen og omfatter et hovedfag, forskellige obligatoriske fag samt valgfri tillægsfag.

3. Det musikpædagogiske kursus, der varer 2 år, omfatter undervisning i begynderpraktik, videregående praktik samt en række obligatoriske fag. Kurset påbegyndes normalt i hovedskolens sidste år.

En ny studieordning, udarbejdet på grundlag af Musikkommissionens betænkning af 1963 vedrørende en nyordning af konservatorieforholdene, vil træde i kraft i efteråret 1966.

★ Esbjerg Musikhøjskole

Efter gennemførelsen af den nye konservatorielov og statsanerkendelsen af Vestjysk Musikkonservatorium, er konservatoriets formål at uddanne fagmusikere, kirkemusikere og musikpædagoger. Den mere almene undervisning af amatører på musikkens område blev derfor i januar 1964 overdraget den nyoprettede Esbjerg musikhøjskole. Denne er herefter i bedste forstand skolen for den folkelige musiceren i landsdelen, idet dens undervisning tilrettelægges for dem, som uden at stile efter en uddannelse som professionel musiker ønsker uddannelse på et af musikkens mange områder. Adgangen til undervisningen er derfor heller ikke gjort betinget af, at eleverne er i besiddelse af en bestemt viden eller uddannelse.

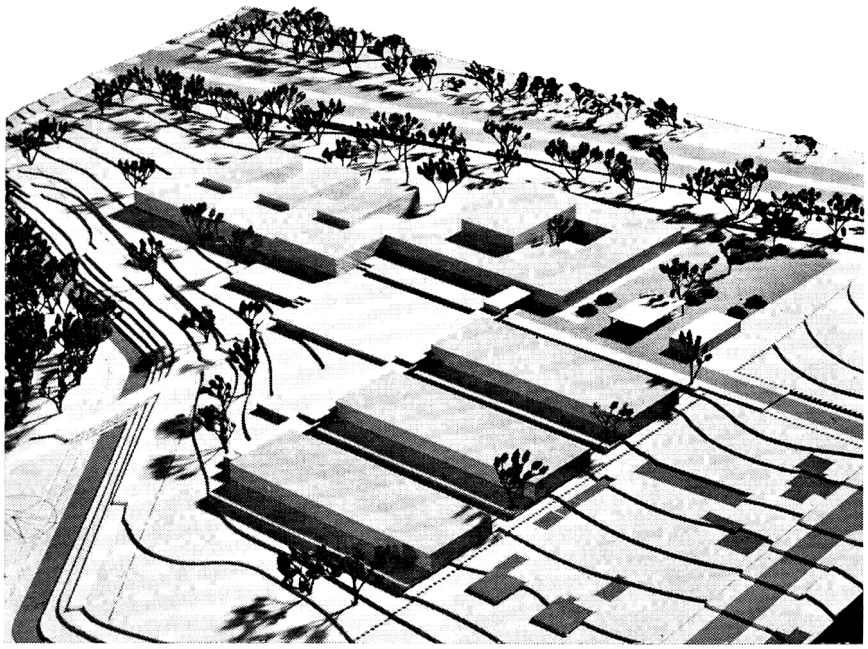
Musikhøjskolen har oprettet særlige kurser, bl. a. for småbørnspædagoger og lærere. Desuden har den i år startet et treårigt kursus i faget musikopdragelse. Dette kursus, der er tilrettelagt for folkeskolens musiklærere, er anerkendt af Danmarks Lærerhøjskole.

Selv om musikhøjskolen ikke er forskole til konservatoriet, vil den ofte fungere som en slags forskole, når der, som tilfældet er i år, blandt dens elever viser sig talenter, som efter passende forberedelse kan indstille sig til konservatoriets optagelsesprøve.

Denne grunduddannelse af konservatorieelever er imidlertid så absolut en sekundær opgave for musikhøjskolen.

I børnehaveklasserne leger og arbejder de 6-årige sig ind i skolelivets rytme.

Model af den nye Præstegårdsskole, hvis 1. etape tages i brug i august 1965.

Musikhøjskolen er endnu en forsøgsordning, og der er vel næppe tvivl om, at visse forhold vedrørende organisationen, undervisningen og arbejdsformen kan forbedres, men der er heller ikke tvivl om, at den allerede har vist sin eksistensberettigelse, og at den vil få stor betydning fremover.

★ Det kommunale skolevæsen

Kommunens skoler har ca. 10.000 elever, som undervises af ca. 450 lærere. Såfremt samtlige stillinger skulle besættes, ville det kræve ca. 550 personer. I forhold til byens størrelse er elevantallet meget stort.

Da skolevæsenet er opbygget og undervisningen tilrettelagt efter de almindeligt gældende regler, skal man her kun omtale enkelte særlige forhold.

Børnehaveklasserne

Skoleloven af 1958 åbner mulighed for — på forsøgsbasis — at oprette særlige klasser for 6-årige. Hensigten hermed er ikke at skaffe mødrene et par fritimer, men først og fremmest at vænne børnene til skolens livsform, arbejdet i klassen. De nye bestemmelser og mange udtalelser for og imod disse forsøgsklasser blev modtaget på en særlig måde i Esbjerg — måske med lidt for kraftige, ironiske bemærkninger. Årsagen hertil var, at de kommunale skoler i Esbjerg siden 1912 havde haft børnehaveklasser, og at ca. 95 % af de 6-årige i Esbjerg går i de kommunale og de private skolers børnehaveklasser.

Skolebyggeri

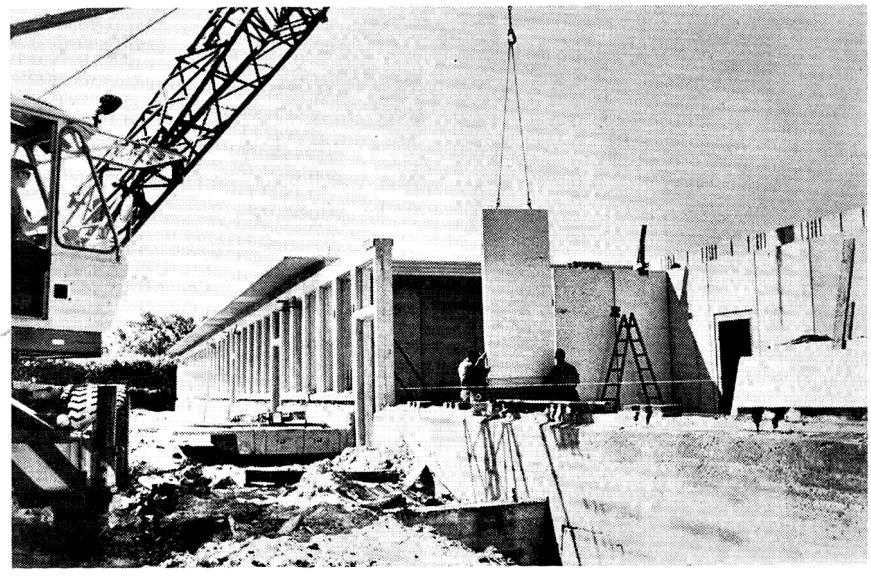
Skolevæsenet disponerer for tiden over 10 store skoler samt flere mindre »anneksskoler«. De ældste af skolerne svarer naturligvis hverken arkitektonisk eller på anden måde til de krav, man i dag stiller til moderne skoler. Ved gennemgribende ombygninger er de fleste af dem dog blevet til skoler af tidssvarende kvalitet. De nye skoler er alle af virkelig høj standard. Det samme gælder en skole som er under opførelse, og en, som forventes påbegyndt om et års tid. Skolerne er i sædvanligt omfang udstyret med klasseværelser, faglokaler og klinikker for skolelæger og skoletandlæger. Desuden findes der særlige lokaler til børnehaveklasserne. I forbindelse med faglokalerne for undervisningen i husgerning er der på de nye skoler små øvelseslejligheder. Iøvrigt kan nævnes, at to skoler har friluftsbad og én svømmesal (yderligere et friluftsbad og en svømmesal er planlagt). En skole har et mindre astronomisk observatorium. De nye skoler er alle etplansskoler med lukkede grønnegårde.

Feriekolonier

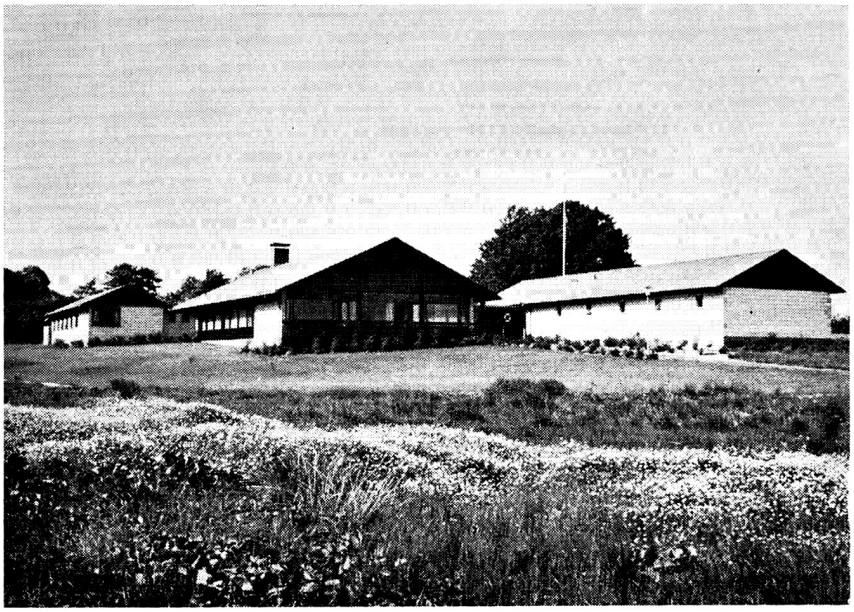
Med det formål for øje at give børnene sundhed og styrke ved ferieophold i den frie natur oprettedes allerede i 1907 den første feriekoloni. Skolevæsenet disponerer nu over 3 kolonier: Ved Sønderho på Fanø, i Rendbjerg ved Flensborg Fjord og på Stenderup Hage ved Lillebælt. Kolonierne benyttes desuden til lejrskoleophold udenfor sommerferien.

Skolevæsenets fritidsvirksomheder

Formålet med fritidsvirksomhederne er at give børnene en sund beskæftigelse i en del af fritiden. I sommer-

Præstegårdsskolen opføres som montagebyggeri. Skolens 1. etape tages i brug, allerede 8 mdr. efter at byggeriet begyndte.

Esbjerg skolevæsens feriekoloni ved Stenderup Hage ved Lillebælt.

tiden er det først og fremmest svømning som interesserer (274 hold fik svømmeundervisning i 1963/64). Den øvrige del af året dyrkes først og fremmest hobbyvirksomhed, sløjd, gymnastik, skoleteater, musik, sang, skak m. v.

Det forannævnte giver en væsentlig del af forklaringen på, hvorfor Esbjerg kommunale skolevæsen er en relativt dyr institution. De ansvarlige myndigheder mener imidlertid ikke, at det er for dyrt. De har den opfattelse, at man får noget for pengene, og at det kan betale sig at investere i børnenes og de unges uddannelse. En opfattelse, som også udtrykkes kontant, når ikke-

Blokfløjten er et meget populært instrument.

kommunale institutioner har brug for støtte.

Skolevæsenets frivillige musikundervisning

Børn med blokfløjter, violiner, trompeter, basuner og tubaer myldrer ud og ind ad skoleportene, når skoledagen er forbi. Den frivillige musikundervisning, der begyndte i 1948, er blevet en usædvanlig succes. I øjeblikket beskæftiges 40 lærere i musikundervisningen, der ligger som frivilligt fag uden for den egentlige timeplan, og 1351 elever har i indeværende skoleår deltaget i arbejdet. Det svarer til ca. 14 procent af samtlige elever.

560 elever modtager undervisning i blokfløjtespil, 122 i strygeinstrumenter, 67 i messingblæseinstrumenter, 31 i andre instrumenter. Skolevæsenets pigekor og de 10 skolekor, der findes på de enkelte skoler, omfatter 418 medlemmer. Fem skoler har orkestre, hvortil kommer blæserorkestret »Vesterhavsdrengene« og skolevæsenets strygeorkester med i alt 153 elever. »Vesterhavsdrengene«, der startede i 1955, omfatter iøvrigt også piger, hvad navnet ikke umiddelbart røber!

Alle elever i 3. klasserne får tilbud om gratis undervisning i blokfløjte, der betragtes som det grundlæggende instrument. Senere får eleverne lov at lære at spille på andre instrumenter inden for stryger- og blæsergruppen.

Begynderblokfløjten anskaffes af eleverne selv, mens de øvrige instrumenter anskaffes af skolevæsenet og udlånes gratis. En særlig konto i budgettet sikrer, at de nødvendige instrumenter og noder står til rådighed.

I 1964 oprettedes den første stilling som fagkonsulent i sang-musik, en bemærkelsesværdig ordning, som de færreste skolevæsener har gennemført. Musikinteressen er yderligere understreget af, at der i 1961 dannedes et særligt »musikudvalg« under det kommunale skoleudvalg.

Skolemusikken er i høj grad med til at skabe kontakt mellem skolerne og forældrene. Der arrangeres koncerter, hvor forældrene præsenteres for resultaterne af børnenes indsats. Dette sker i en sluttet kreds. Et mere udadvendt arbejde foregår gennem de koncertrejser og tourneer, der er gennemført med »Vesterhavsdrengene«, Pigekoret og Skolevæsenets strygeorkester. Flere af disse rejser er gået til de nordiske lande og Vesttyskland.

★ Esbjerg Realskole

Den selvejende institution Esbjerg realskole drives af en forældreforening. Skolen består af en udelt hovedskole, en 3. årig realafdeling, 8. og 9. klasser, en børnehaveklasse og en børnehave

Der er også nogle, der lærer at spille på cello — og mange andre instrumenter.

for børn i alderen fra $3^1/_2$ til $5^1/_2$ år. Stort set adskiller den sig således ikke fra landets øvrige private realskoler — bortset fra børnehaveklassen, der jo som nævnt under det kommunale skolevæsen hidtil har været noget specielt for Esbjerg. Realskolen har planlagt en større udvidelse af skolen, således at denne også lokalemæssigt kan tilfredsstille de krav, som den moderne undervisning stiller. Esbjerg kommune ser med velvilje på byggeplanerne og yder støtte til deres realisering ud fra det synspunkt, at det er i helhedens interesse, at også denne del af undervisningsvæsenet kan blive fuldt tilfredsstillende.

En lille del af de store udvidelser af statsskolen.

★ Esbjerg Statsskole

Staten overtog i 1919 »Esbjerg Gymnasium og Realskole«, som siden er drevet under navnet Esbjerg statsskole. Gymnasiet har klassisk-sproglig, nysproglig, matematisk-naturvidenskabelige linier og — fra begyndelsen af skoleåret 1965/66 — en biologilinie. Der uddannes ca. 150 studenter årligt. Realafdelingen har for tiden bl. a. på grund af pladsmangel kun en linie. Esbjerg statsskole modtog tidligere elever fra et stort område i den vestlige del af Ribe amt. Opførelsen af nye gymnasier i andre byer har i høj grad aflastet skolen, men denne aflastning har været mindre end stigningen i elevtilgangen fra Esbjerg og den nærmeste omegn. Der er derfor påbegyndt en større udvidelse og ombygning, der vil give plads til de nødvendige faglokaler til et sekssporet gymnasium.

★ Særlige tilbud i ungdoms- og aftenskolerne

Langt den overvejende del af aftenskolens virksomhed i Esbjerg varetages af Arbejdernes Oplysningsforbund, Folkeligt Oplysningsforbund, Liberalt Oplysningsforbund, Esbjerg husmoderforening og Dansk kvindesamfund.

Aftenskolen og aftenhøjskolen har hidtil været kursusskoler med en lang række fag, både kundskabs- og hobbyprægede. Om uddannelse har der ikke været tale. Nu arbejdes der imidlertid henimod — ved lovrevision i 1965/66 — at få indført mulighed for at tage eksamen i visse fag. En samlet eksamen er der endnu ikke tale om.

Teknisk forberedelseseksamen danner dog en undtagelse. Den kommunale aftenskole har to klasser til teknisk forberedelseseksamen. Undervisningen strækker sig over to år med 4 aftener à 3 timer pr. uge, sluttende med en eksamen, der giver adgang til Teknisk skole for uddannelse til »mellemtekniker«, teknisk tegner, teknisk assistent o. lign.

★ Ungdomsskolen i uddannelsessystemet

Gennem de senere år er ungdomsskolen ændret fra at være en almen skole til en skole i uddannelsessystemet. Der er fortsat muligheder for at gå i klasser med alment sigte, f. eks. klasser, der kan vejlede ved erhvervsvalg, men den erhvervsmæssige grunduddannelse er en vigtig nyskabelse.

Efter vedtagelse af loven om de voksne ufaglærtes uddannelse på specialarbejderskolerne blev der udarbejdet planer for ungdomsskolerne, således at de unge under 18 år kan gennemgå specialarbejderskolens 1. og 2. trin og derefter ved det fyldte 18. år fortsætte i de voksnes uddannelse. Herved har de sparet tid og kan hurtigere nå frem til et bedre betalt arbejde.

Foreløbig er der undervisningsmuligheder for transportlinien, bygge- og anlægsfagene, tekstillinien, fiskerilinien og landbrugslinien.

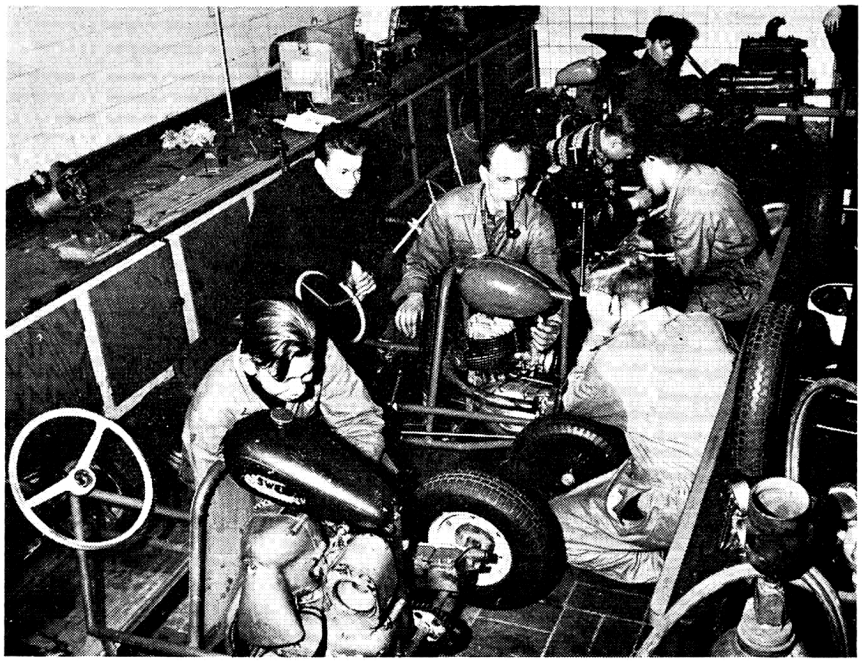
Ungdomsskolens eksamensklasser

Ungdomsskolen har eksamensklasser til »teknisk forberedelseseksamen«. Uddannelsen herfra giver adgang til mellemtekniker-klasserne på teknisk skole, men en del elever bruger kundskaberne som adgang til forberedelseskursus på teknikum.

Folkeskolerne i Esbjerg har ikke klasser til teknisk forberedelseseksamen, hvorfor eleverne henvises til ungdomsskolen eller aftenskolen. Hidtil har der kun været aftenklasser, men der kan blive tale om oprettelse af dagklasser. Ungdomsskolen kan oprette klasser med undervisning til den statskontrollerede prøve »9. klasseprøven«. Disse elever kan ved at supplere med eksamen i matematik og naturlære i ungdomsskolen få udstedt bevis for teknisk forberedelseseksamen.

I samarbejde med sygeplejeskolerne er der etableret undervisning for unge piger i fagene dansk, regning, fysik og kemi.

Optagelseskravene til sygeplejeskolerne er skærpet betydeligt, hvorfor unge piger uden eksamen har vanskeligt ved at blive optaget, og ungdomsskolens kursus, der slutter med udstedelse af et bevis, har derfor vist sig meget nyttigt.

Et hold ungdomsskoleelever bygger Go-carts. Det er kun hobby-virksomhed, vil en og anden vel sige. Mestrene, der antager disse unge som lærlinge, vil sige noget helt andet — noget om interesse for arbejdet og fornuftigt tag på værktøj og materialer.

For skolesøgende unge opretter ungdomsskolen klasser med fag, som de skolesøgende ikke har kunnet få undervisning i i deres skole, f. eks. træ- og metalsløjd, husgerning, håndgerning, maskinskrivning, barnepleje, sprog m. v.

Alle 14-18 årige får før skoleårets begyndelse tilsendt udførlige planer for vinterens arbejde.

★ Sygeplejeskolen

Et nyt indslag i uddannelsessystemet i Esbjerg er Ribe amts sygeplejeskole, der er rykket ind i helt nye bygninger i Haraldsgade ved siden af Centralsygehuset. Sygeplejeskolen er fælles for Centralsygehuset i Esbjerg, amts- og bysygehuset i Varde, amtssygehuset i Grindsted, amtssygehuset i Brørup og amts- og bysygehuset i Ribe. Der samarbejdes desuden med statshospitalerne i Vedsted og Viborg, sygeafdelingen på De gamles hjem i Esbjerg og hjemmet for de kronisk syge. Grunduddannelsen varer 3 år og 7 måneder og er både teoretisk og praktisk. Den deles op i:

1. 5 måneder på en af de anerkendte sygeplejehøjskoler.
2. 2 måneder på forkursus på Ribe amts sygeplejeskole.
3. 3 år på sygeplejeskolen og de med skolen samarbejdende institutioner.

Ribe amts sygeplejeskole modtager elever fra forskoler til forkursus plus 3-årig uddannelse 1. januar og 1. juli med ca. 25 elever på hvert hold. Mandlige ansøgere antages på lige fod med de kvindelige.

Den praktiske uddannelse omfatter perioder på medicinske og kirurgiske afdelinger samt en række specialafdelinger som operationsafdeling, børneafdeling, skadestue, fødeafdeling m. fl.

Den teoretiske uddannelse gives i læsekurser. I disse perioder — ca. 2 måneder hvert år — går eleverne kun på skole, og en del af fagene slutter med eksamen.

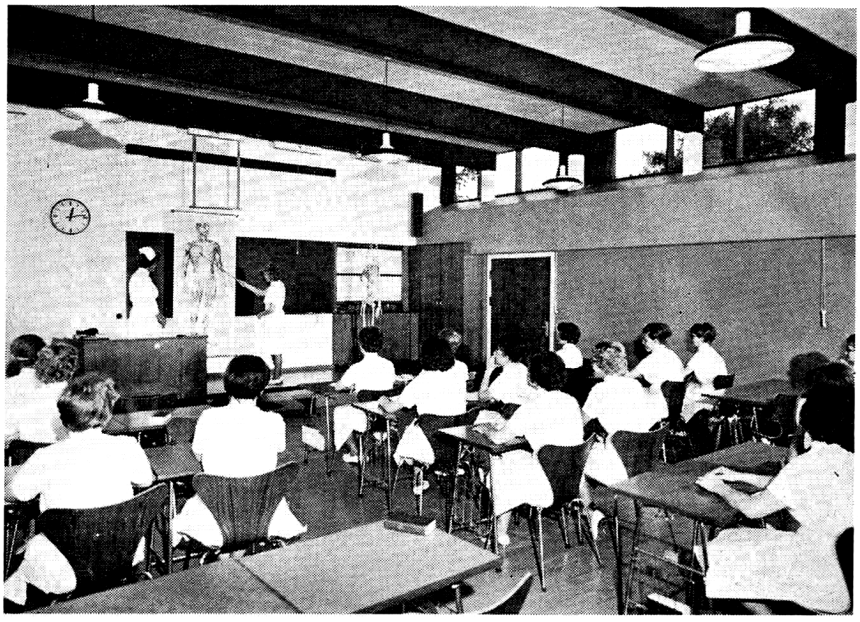
Under uddannelsen kan eleverne bo på møblerede værelser.

★ Esbjerg Højskole

Der er liv og røre på Esbjerg højskole, der ligger på en af byens smukkeste grunde på skrænterne ved Vognsbølparken. Fra alle egne af landet strømmer unge frem til dette sted. Der regnes med et årligt besøg på omkring 4000 kursister foruden et vinterhold på 90 elever.

Esbjerg højskole er en arbejderhøjskole, bygget i 1955 for midler, der blev stillet til rådighed af Landsorganisationen, De samvirkende fagforbunds højskolefond. Den er oprettet som selvejende institution, i hvis bestyrelse alle grene af arbejderbevægelsen er repræsenteret.

Skolen er af undervisningsministeriet anerkendt som folkehøjskole, og ligesom andre folkehøjskoler har deres præg, er det Esbjerg højskoles særkende, at den i stort omfang har inddraget arbejdspladsernes problemer i den almendannende undervisning, der er folkehøjskolens opgave.

Undervisning i den kun 3 år gamle sygeplejeskole.

Vinterskolen, der varer 5 måneder, er det centrale i højskolens program, men der er i stigende grad lagt vægt på den sideløbende kursusvirksomhed, hvor Esbjerg højskole især har søgt at specialisere sig i tillidsmandsuddannelsen, ungdomslederuddannelsen, samarbejdsproblemerne, det produktivitetsfremmende arbejde og forberedelsen af det økonomiske og industrielle demokrati.

Skolen ser det som sin opgave at give træning og baggrundsviden til deltagere, der ønsker at gå aktivt ind i et organisationsarbejde, men der lægges også megen vægt på de kulturelle fag, og man søger frem for alt at øge elevernes vurderingsevne og muligheder for selvstændig stillingtagen.

Undervisningen på vinterskolen, der er åben for unge, der er fyldt 18 år, gennemføres i perioden fra november til marts.

Kursusvirksomheden er i gang året rundt. Forår og efterår holdes der udvidede fagforeningskursus for tillidsmænd og andre, der er særligt interesserede i arbejdsmarkedsproblemer og tillidsmandsuddannelse.

I juli arrangerer skolen hvert år 14-dages familiekurser, hvor far, mor og børn tager på højskole på et kombineret ferie- og kursusophold. Der holdes ferie om eftermiddagen, og formiddagen er optaget af foredrag og studiekredse. Mens forældrene er i »skole«, bliver børnene passet af børnehavelærerinder.

Landsorganisationen og arbejderbevægelsens ungdomsorganisationer holder ungdomskurser på indtil en måneds varighed, mange fagforbund placerer deres tillidsmandsuddannelse på skolen, og der holdes desuden politiske og kooperative kurser.

Den nuværende højskole har virket i 10 år, men Esbjerg arbejderhøjskoles historie går helt tilbage til 1910. I en årrække havde skolen til huse i den bygning, der nu rummer Statens sømandsskole.

*

Rundturen til skoler og læreanstalter er nu slut. Har den vist et noget broget billede, har dette sin naturlige forklaring.

Oprindelig var Esbjerg søfartens og fiskeriets by — og intet andet.

Denne by fik uddannelsesinstitutioner, afpasset efter de krav, udøvelsen af disse erhverv stillede.

Derfor fik den skipperskolen, maskinmesterskolen og sømandsskolen. Navigationsskolen fandtes allerede i 1860 i Nordby.

Men Esbjerg blev også handels- og håndværkerbyen.

Derfor fik den før århundredskiftet teknisk skole og handelsskole.

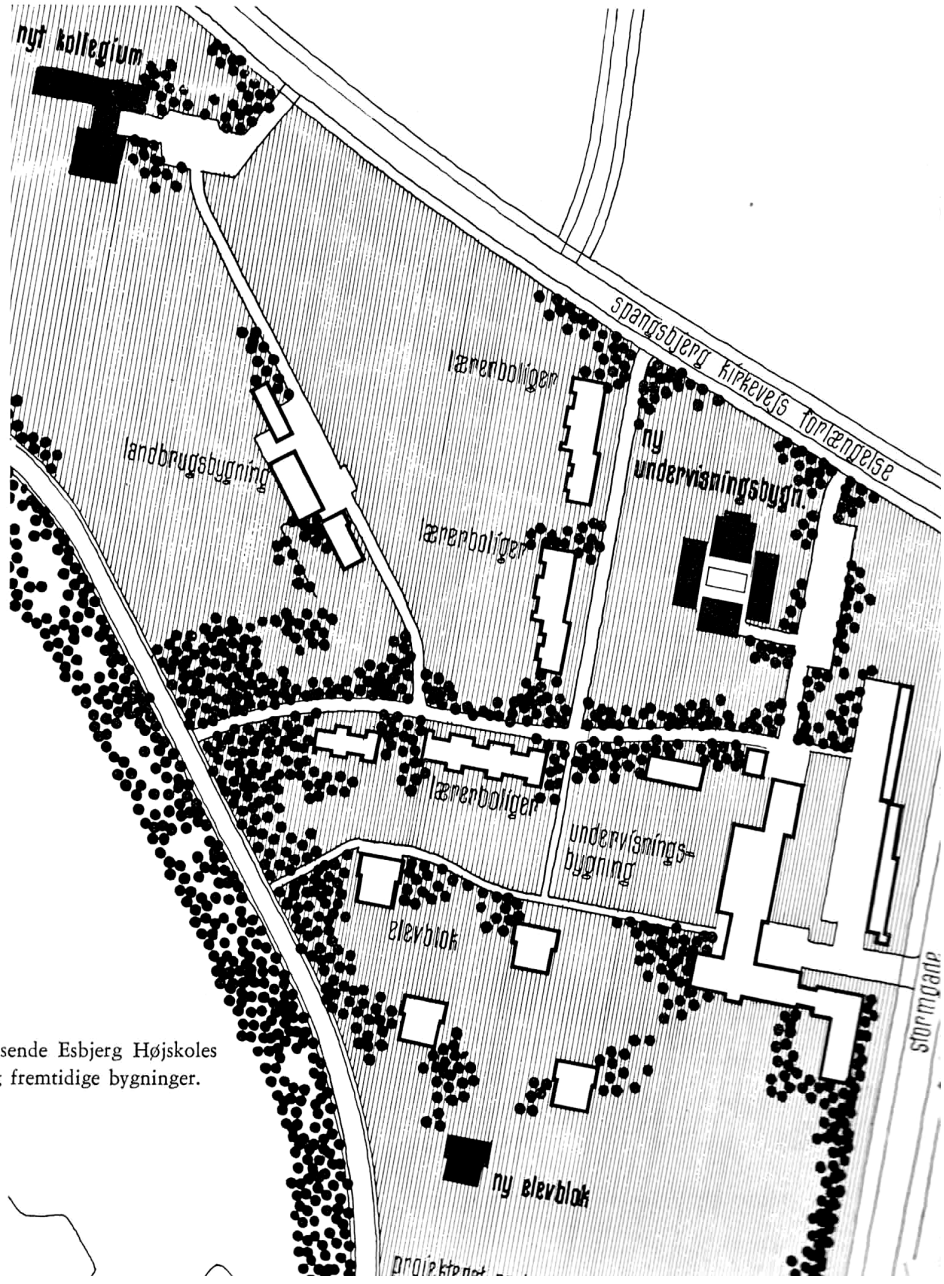
I vor tid er Esbjerg blevet en stor moderne by. En by, der med forstæder tæller over 70.000 indbyggere — en by, som for en befolkning på langt over en halv million i Syd- og Vestjylland er den nærmeste store by.

Derfor har den, som den brogede rundtur har vist, i de seneste år fået en lang række nye institutioner, hvortil kommer, at mange af de ældre, f. eks. handelsskolen og teknisk skole, er blevet udvidet med højere uddannelser.

Kravene til Esbjerg som undervisningscentrum er i dag anderledes — og unægtelig langt større end for et par snese år siden.

Den skal kunne tilbyde børn og unge fra byen og fra et vidtstrakt opland næsten alle former for videreuddannelse.

Den skal være det naturlige centrum, hvor unge mænd og kvinder uddannes til at klare de krav, livet i vor tid stiller.

Grundplan visende Esbjerg Højskoles nuværende og fremtidige bygninger.

Hvor fås nærmere oplysninger?

Esbjerg årskursus, Strandbygade 74, tlf. 2 02 89. Forstander, skoleinspektør Sv. Å. Werborg, Stormgades skole, priv. tlf. 2 19 45.

Esbjerg Børnehaveseminarium, Stormgade 90, tlf. 2 88 45. Forstander Inger Madsen.

Den Vestjyske Ingeniørskole, Esbjerg Bygningsteknikum, Teglværksgade 3, tlf. 2 76 66. Forstander Johs. Mortensen.

Fanø navigationsskole, Nordby, Fanø, tlf. 6 20 17. Forstander A. Eskesen.

4. maj-kollegiet, Gl. Vardevej 78, tlf. 2 34 23. Forstander, overlærer Rasmus Bebe.

Esbjerg Handelsskole, Kirkegade 74, tlf. 2 12 49. Direktør, cand. oecon. Knud Kappel Jensen.

Esbjerg Højskole, Stormgade 200, tlf. 2 48 88. Forstander, cand. jur. Erling Jensen.

Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler (ungdomsskole, aftenskole og aftenhøjskole), Rørkjær skole, Ringen 61-63, tlf. 2 47 37. Skoleinspektør Henry Mogensen.

Esbjerg kommunale skolevæsen, Kongensgade 34, tlf. 2 40 33. Skoledirektør N. P. Andersen.

Esbjerg kommunale skolevæsens musikundervisning, Stormgades skole, Stormgade 47, tlf. 2 02 89. Musikkonsulent Viggo Birch.

K. F. U. M.s kollegium, Kirkegade 70, tlf. 2 37 01. Sekretær Søren Peder Nielsen.

Esbjerg Maskinmesterskole, Torvegade 47, tlf. 2 18 99. Forstander E. R. Burmølle.

Esbjerg Musikhøjskole, Højtoftevej 12, tlf. 2 96 82. Forstander, organist Erik Riberholt.

Esbjerg Realskole, Kronprinsensgade 59, tlf. 2 06 64. Skolebestyrer A. Bækgaard Johansen.

Ribe amts sygeplejeskole, Haraldsgade 7, tlf. 2 82 33. Forstanderinde Ida Andersen.

Esbjerg Seminarium, Storegade 182, tlf. 2 67 77. Seminarierektor Palle Schmidt.

Esbjerg skipperskole, Gl. Vardevej 80, tlf. 2 39 33. Bestyrer Alfred Lindqvist.

Esbjerg statsskole, Svendsgade 19-21, tlf. 2 44 54. Rektor Gudmund Jensen.

Statens Sømandsskole, Esbjerg, Gl. Vardevej 80, tlf. 2 42 56. Forstander Aage Hill-Madsen.

Esbjerg tekniske skole, Finsensgade 10, tlf. 2 18 99. Forstander Egon W. Kruse.

Vestjysk Musikkonservatorium, Esbjerg, Kunstpavillonen, Havnegade, tlf. 2 64 92. Direktør, komponist Peder Holm.

Vestjysk Specialarbejderskole, Esbjerg, Lærkevej, tlf. 2 22 91. Skoleleder, fagforeningsformand Ove Kristensen.

INDKOMSTFORHOLDENE

i Esbjerg i 1963

I. Indledende bemærkninger.

I nærværende hefte er — på grundlag af oplysninger fra Esbjerg skattevæsen — for skatteåret 1964-65 givet en oversigt over indtægts- og formueforholdene i Esbjerg, således som de fremgår af ligningen til personlig opholdskommuneskat. De i oversigten nævnte indkomstbeløb refererer sig ganske overvejende til kalenderåret 1963 og formuebeløbene til udgangen af dette år.

Tilsvarende oversigter er tidligere givet her i tidsskriftet. Den sidste — for skatteåret 1963-64 svarende til kalenderåret 1962 — findes i tidsskriftet maj 1964.

Ved indkomst forstås overalt den ansatte indkomst, d.v.s. den skattepligtige indkomst efter fradrag af betalte personlige skatter, de i henhold til skatteloven tilladte fradrag for forsikringer, kontingenter m. v., herunder lønmodtagerfradrag, og de nedslag, som tilkommer pensionister og andre, og nedslag i anledning af sygdom, dødsfald m. m.

Endelig må haves i erindring, at oversigten vedrører hovedligningen, d.v.s. at den er baseret på tal, hvoraf mange senere er ændret — i opad- eller nedadgående retning — af skattemyndighederne.

II. Hovedresultater.

Af tabel 1 fremgår, at antallet af skatteydere er steget til 24.892. Heri er ikke medregnet 788 skatteydere, som i henhold til bestemmelserne om beskatning af sømænd er opført på sømandsskattelisten. Af de 24.892 skattepligtige havde 4.124 en så lav indtægt (skalaindkomsten 0 kr.), at de ikke blev pålignet personlig opholdskommuneskat. Det fremgår videre af tabellen, at indkomsten i 1963 var 181 % større end i 1949. I denne forbindelse må haves i erindring, at indførelsen af sømandsskatteordningen medførte, at den ansatte indkomst blev mindst 10 mill. kr. lavere, end den ellers ville være blevet.

Fra 1962 til 1963 steg indkomsten med 25,0 mill. kr. eller ca. 9 % (mod 28,9 mill. kr. eller ca. 11 % det foregående år). Som det vil fremgå af det følgende, indtraf der betydelige indtægtsstigninger i de fleste erhverv.

Indtægtsstigningen er nærmere belyst i tabel 2, hvoraf det fremgår, at indkomsten pr. skattepligtig og pr. indbygger siden 1949 er steget henholdsvis 139 % og 136 %. Til sammenligning kan anføres, at pristallet i samme periode steg med 66 %, d.v.s. at indtægterne er steget betydeligt mere end pristallet. I denne forbindelse må i øvrigt tages i betragtning, at der i den nævnte periode er kommet gunstigere fradrags- og afskrivningsregler m. v., der medfører, at forskellen mellem indkomststigningen og prisstigningen er større end forskellen mellem de nævnte procentvise stigninger.

Af betydning for det almindelige velstandsniveau i byen er imidlertid ikke blot gennemsnitsindtægterne, men også hvorledes indtægterne fordeler sig på de skattepligtige. Det fremgår af tabel 3, at der har fundet en almindelig forskydning sted i opadgående retning.

I 1949 havde 83,4 % af de skattepligtige ansatte indtægter under 8.000

Tabel 1. **Antal skattepligtige og ansat indkomst.**

År	Antal skattepligtige	Samlet ansat indkomst	
		absolutte tal mill. kr.	forholdstal 1949=100
1949	21.211	112,0	100
1951	21.791	122,8	110
1953	22.146	144,6	129
1955	22.603	165,7	148
1957	23.189	186,6	167
1958	23.642	204,7	183
1959	23.526[1])	219,1	196
1960	23.824[1])	228,0	204
1961	24.249[1])	260,3	232
1962	24.712[1])	289,2	258
1963	24.892[1])	314,2	281

[1]) Heri er ikke medregnet sømænd under sømandsbeskatningen.

Tabel 2. **Gennemsnitlig ansat indkomst pr. skattepligtig og pr. indbygger.**

År	Gennemsnitlig ansat indkomst			
	pr. skattepligtig		pr. indbygger[1])	
	absolutte tal kr.	forholdstal 1949=100	absolutte tal kr.	forholdstal 1949=100
1949	5.280	100	2.364	100
1951	5.640	107	2.518	107
1953	6.530	124	2.901	123
1955	7.330	139	3.235	137
1957	8.048	152	3.555	150
1958	8.660	164	3.821	162
1959	9.312	176	4.016	170
1960	9.568	181	4.122	174
1961	10.735	203	4.675	198
1962	11.704	222	5.183	219
1963	12.623	239	5.602	236

[1]) Ved årets slutning.

Tabel 3. **Antal skattepligtige fordelt efter den ansatte indkomsts størrelse.**

Ansat indkomst kr.	1949 %	1951 %	1953 %	1955 %	1957 %	1959 %	1961 %	1962 %	1963 %
under 2.000 ...	23,4	24,3	22,5	20,8	18,2	14,7	12,5	11,0	10,1
2.000 — 3.999 ...	17,9	15,1	14,2	13,2	13,5	13,3	11,2	12,1	11,0
4.000 — 5.999 ...	22,3	16,6	12,0	10,7	8,9	8,4	8,6	8,6	8,8
6.000 — 7.999 ...	19,8	22,1	19,2	15,5	10,8	9,0	7,3	6,6	6,2
8.000 — 9.999 ...	7,9	10,8	14,7	16,2	16,6	13,5	9,2	7,4	6,4
10.000 — 14.999 ...	5,9	8,1	12,3	16,2	21,8	26,1	29,0	25,3	23,1
15.000 — 19.999 ...	1,5	1,6	2,8	4,0	6,4	8,8	13,1	16,6	18,3
20.000 — 49.999 ...	1,2	1,2	2,1	3,1	3,6	5,7	8,5	11,7	15,2
50.000 og derover ...	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,5	0,6	0,7	0,9
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 4. **Antal skattepligtige og samlet ansat indkomst i 1963 fordelt på hovederhvervsgrupper.**

Erhvervsgruppe	Antal skattepligtige	Samlet ansat indkomst 1.000 kr.	Procentvis fordeling af skattepligtige	Procentvis fordeling af ansat indkomst
1. Selvstændige landbrugere	85	984,2	0,4	0,3
2. Landbrugsmedhjælpere	28	252,9	0,1	0,1
3. Andre under landbrug m. v. ...	157	2.111,3	0,6	0,7
4. Fiskeskippere og partfiskere ...	1.446	26.596,7	5,8	8,2
5. Håndværksmestre	732	14.160,6	2,9	4,5
6. Direktører og fabrikanter	406	11.976,7	1,6	3,8
7. Selvstændige handlende	799	15.191,1	3,2	4,9
8. Andre selvstændige erhvervsdrivende	227	5.720,3	0,9	1,8
9. Funktionærer	2.245	33.755,7	9,0	10,8
10. Arbejdere	8.160	109.992,6	32,8	35,0
11. Tjenestemænd samt kontorpersonale	2.512	45.487,0	10,1	14,5
12. Liberale erhverv	350	10.982,9	1,4	3,5
13. Andre erhverv	5.573	26.194,8	22,4	8,4
14. Personer ude af erhverv	60	242,1	0,3	0,1
15. Andre uangivne erhverv	2.112	10.561,3	8,5	3,4
I alt	24.892	314.210,2	100,0	100,0

kr. I 1963 havde kun 36,1 % indtægter af denne størrelse.

Lidt under halvdelen af indtægterne (47,8 %) samler sig nu i indtægtsgrupperne 8.000—19.999 kr. I 1949 havde kun godt en syvendedel (15,3 %) af de skattepligtige indtægter af denne størrelse.

Af de skattepligtige havde 23,1 % (5.242 personer) indtægter under 4.000 kr. Af disse var 4.188 personer — eller langt hovedparten — husassistenter, lærlinge og elever, folke- og invalidepensionister (hvoraf de fleste har fået nedslag), rentiers m. v., andre personer ude af erhverv og andre uangivne erhverv.

III. Indkomstfordeling efter erhvervsgrupper.

I hovedoversigten side 26 og 27 er der givet oplysninger om indkomstforholdene for de enkelte erhvervsgrupper. Idet man med hensyn til enkeltheder henviser til denne oversigt, skal man fremkomme med oplysninger af mere almindelig karakter.

Tabel 4 giver en oversigt over antal skattepligtige og samlet indkomst i 1963 fordelt på hovederhvervsgrupper og viser, hvilken andel de enkelte grupper har i den samlede indkomst. Af det samlede indkomstbeløb i 1963, ca. 314 mill. kr., falder knap ⅓ på arbejdere, knap 1/7 på tjenestemænd samt kontorpersonale, godt 1/9 på funktionærer og godt 1/12 på fiskeskippere og partfiskere. Personer ude af erhverv samt andre uangivne erhverv, der tilsammen udgør ca. 1/11 af de skattepligtige, har kun en andel på ca. 1/30 af den samlede indkomst.

Tabel 5 belyser størrelsen af og bevægelsen i den gennemsnitlige ansatte indkomst i 1959-63 inden for de forskellige hovederhvervsgrupper. Det fremgår af tabellen, at de liberale erhverv havde den højeste gennemsnitsindtægt. Derefter følger direktører og fabrikanter, andre selvstændige erhvervsdrivende, håndværksmestre og selvstændige handlende.

Den gennemsnitlige stigning for samtlige skattepligtige har i 1960, 1961, 1962 og 1963 udgjort henholdsvis 2,7, 12,2, 9,0 og 7,9 %, men disse gennemsnitsprocenter dækker over stærkt varierende svingninger inden for de forskellige erhvervsgrupper.

Særligt store svingninger er der inden for direktører og fabrikanter, landbrugsmedhjælpere, fiskeskippere og partfiskere samt andre erhverv.

En særlig interesse knytter der sig naturligt til fiskerierhvervet i videre forstand, idet dette erhvervs indtjeningsmuligheder er af særlig stor betydning for bysamfundets økonomi, jfr. artiklen: Erhvervsudviklingen i Esbjerg 1948-58 i dette tidsskrift januar 1960, hvoraf fremgår, at ⅓—½-delen af lønindtægten direkte og indirekte stammer fra fiskeriet.

Af den samlede indkomst i 1963 på 314,2 mill. kr. faldt 35,1 mill. kr. eller 11,2 % på fiskerierhvervet, d.v.s. at fiskerierhvervet i videre forstand havde en lidt større andel af indtægterne end i 1962, da den udgjorde 10,7 %.

Tabel 6 er en oversigt over den gennemsnitlige indkomst og bevægelserne i denne siden 1959. Den viser, at de store indkomststigninger, som fiskeskippere og partfiskere havde i 1961, har fortsat den stigende tendens, og at håndværksmestre med erhverv baseret på fiskeri efter faldende indtægter såvel i 1960 som i 1961

Tabel 5. **Gennemsnitlig ansat indkomst fordelt på hovederhvervsgrupperne 1959–63.**

Erhvervsgruppe	Gennemsnitlig ansat indkomst					Procentvis stigning			
	1959 kr.	1960 kr.	1961 kr.	1962 kr.	1963 kr.	1959-60	1960-61	1961-62	1962-63
1. Selvstændige landbrugere	10.075	8.967	9.818	10.431	11.579	÷ 11,0	9,5	6,2	11,0
2. Landbrugsmedhjælpere	5.278	5.872	7.000	8.450	9.032	11,3	19,2	20,7	6,9
3. Andre under landbrug m. v.	9.748	10.397	12.047	13.013	13.448	6,6	15,9	8,0	3,3
4. Fiskeskippere og partfiskere	15.527	12.127	13.294	16.435	18.393	÷ 21,9	9,6	23,6	11,9
5. Håndværksmestre	13.847	14.793	16.365	17.798	19.345	6,8	10,6	8,8	8,7
6. Direktører og fabrikanter	26.792	26.475	26.250	29.892	29.499	÷ 1,2	÷ 0,8	13,9	÷ 1,3
7. Selvstændige handlende	14.485	14.473	16.212	18.240	19.013	÷ 0,1	12,0	12,5	4,2
8. Andre selvstændige erhvervsdrivende	17.448	17.035	19.935	21.284	25.200	÷ 2,4	17,0	6,8	8,4
9. Funktionærer	10.806	11.208	12.864	14.037	15.036	3,7	14,8	9,1	7,1
10. Arbejdere	9.606	10.124	11.286	12.464	13.479	5,4	11,5	10,4	8,1
11. Tjenestemænd samt kontorpersonale	13.224	13.307	16.008	17.364	18.108	0,6	20,3	8,5	4,3
12. Liberale erhverv	22.833	23.647	28.342	28.993	31.380	3,6	19,9	2,3	8,2
13. Andre erhverv	3.614	3.280	4.160	4.367	5.365	÷ 9,2	26,8	5,0	22,9
14. Personer ude af erhverv	3.126	3.366	3.927	4.154	4.094	7,7	16,7	5,8	÷ 1,4
15. Andre uangivne erhverv	3.485	3.921	3.890	4.318	5.000	12,5	÷ 0,8	10,1	15,8
Tilsammen	9.312	9.568	10.735	11.704	12.623	2,7	12,2	9,0	7,9

Tabel 6. **Gennemsnitlig ansat indkomst og procentvis stigning for skattepligtige, hvis virksomhed er baseret på fiskeri.**

Erhvervsgruppe	Gennemsnitlig ansat indkomst					Procentvis stigning			
	1959 kr.	1960 kr.	1961 kr.	1962 kr.	1963 kr.	1959-60	1960-61	1961-62	1962-63
Fiskeskippere	18.264	13.923	15.198	18.902	22.345	÷ 23,8	9,2	24,4	18,2
Fiskeeksportører	21.425	19.393	26.731	26.946	39.324	÷ 9,5	37,8	0,8	45,9
Håndværksmestre med erhverv baseret på fiskeri	27.453	23.073	21.317	23.412	26.573	÷ 16,0	÷ 7,6	9,8	13,5
Partfiskere	14.736	11.402	12.538	15.453	16.872	÷ 22,6	10,0	23,2	9,2
Fiskepakkere	10.796	11.296	12.672	13.305	14.035	4,6	12,2	5,0	5,5
Andre arbejdere ved fiskeri	9.809	10.049	10.831	12.816	14.247	2,4	7,8	18,3	11,2
Tilsammen	14.957	12.173	13.419	16.034	18.021	÷ 18,6	10,2	19,5	20,4

Tabel 7. **Gennemsnitsindkomst pr. indkomstansat person.**

År	Århus kr.	Odense kr.	Aalborg kr.	Esbjerg kr.	Randers kr.	Horsens kr.	Kolding kr.
1955	7.008	7.500	7.132	7.660	6.646	6.380	7.054
1956	7.453	8.041	7.745	8.254	7.151	6.817	7.405
1957	7.722	8.417	7.934	8.442	7.526	7.161	7.754
1958	8.104	8.646	8.101	8.983	7.788	7.488	7.874
1959	8.731	9.459	8.710	9.666	. . .	8.048	8.978
1960	9.320	10.136	9.418	9.893	9.252	8.899	9.642
1961	10.432	11.280	10.502	11.060	10.553	10.115	10.514
1962	11.356	12.342	11.387	12.064	11.512	11.052	11.939
1963	12.210	13.112	12.261	13.088	12.167	11.979	12.778

nu har fået stigende indtægter, samt at fiskeeksportørernes indtægter siden 1960 er steget med mere end 100 %.

IV. Sammenligning med andre større byer.

Tabel 7 viser gennemsnitsindkomsterne i de 7 største købstæder. Det bemærkes, at disse gennemsnitsindkomster er beregnet på grundlag af oplysninger om de ansatte indtægter før fradrag i henhold til de gældende lovbestemmelser, og at de derfor er noget højere end de foran omtalte gennemsnitsindkomster.

Tabellen viser, at i årene 1955-59 havde Esbjerg de højeste gennemsnitsindkomster, men at gennemsnitsindkomsterne i 1960-63 var lavere i Esbjerg end i Odense.

V. Formueforhold.

Ved formueopgørelserne regnes der med formuegenstandenes statusværdier, der ofte er væsentlig lavere end disse genstandes handelsværdi. Desuden ses der bort fra indbo, gangklæder, smykker o. l. samt ikke forfaldne livsforsikringsbeløb, idet disse værdier ikke er skattepligtig formue. De på dette grundlag opgjorte samlede formuer har ligesom indtægterne udvist en betydelig stigning siden 1949, idet den samlede formue er steget fra 178,8 mill. kr. til 476,4 mill. kr. eller med 166 %.

Antallet af formueejere er steget fra 11.520 til 14.253 eller med kun 24 %.

Den gennemsnitlige formue pr. skattepligtig med formue er steget fra 15.523 kr. til 33.423 kr., d.v.s. at den er mere end fordoblet.

Erhvervsgrupper	Ansa				
	0— 2.999 kr.	3.000— 3.999 kr.	4.000— 5.999 kr.	6.000— 7.999 kr.	8.000— 9.999 kr.
1. LANDBRUG, FISKERI m. v.					
10–12. Landbrugere, selvstændige	9	4	6	4	13
13. Landbrugsmedhjælpere	1	2	4	4	6
14. Arbejdere ved land- og skovbrug	—	—	—	—	—
15. Andre beskæftigede ved land- og skovbrug	—	—	—	2	1
16. Gartnere (selvstændige)	4	2	3	4	4
17. Gartnerimedhjælpere	5	1	1	2	7
18. Fiskeskippere (kutterejere)	18	5	8	7	10
19. Partfiskere	33	15	25	26	57
2. HÅNDVÆRK					
20. Håndværksmestre i næringsmiddelindustrien	2	—	3	3	10
21. Håndværksmestre i tekstilindustrien	1	—	1	3	1
22. Håndværksmestre i bygningsindustrien	3	3	8	6	8
23. Håndværksmestre i jern- og metalindustrien	2	—	4	1	1
24. Håndværksmestre med erhverv baseret på fiskeri	2	—	—	—	—
25. Håndværksmestre i andre erhverv	17	6	17	13	25
3. INDUSTRI, HANDEL OG TRANSPORT					
30. Direktører	5	1	4	3	3
31. Fabrikanter	6	1	3	3	3
32. Grosserere	—	—	3	2	2
33. Købmænd og detailhandlende m. v.	14	3	6	9	22
34. Handlende med manufaktur	4	2	2	2	1
35. Andre handlende	26	7	17	37	36
36. Hotelejere og restauratører	—	2	1	1	2
37. Vognmænd o. l.	5	—	2	6	4
38. Entreprenører	1	—	—	—	—
39. Fiskeeksportører	2	1	2	2	3
4. FUNKTIONÆRER					
40. Tekniske funktionærer	7	2	3	9	8
41. Butikspersonale	43	29	75	70	84
42. Repræsentanter	2	2	2	11	10
43. Tjenere	7	1	12	17	11
44. Underordnet personale ved søtransport	25	12	10	8	11
45. Andre funktionærer	22	5	21	38	36
5. ARBEJDERE					
50. Bagersvende	1	2	1	3	5
51. Murersvende	6	1	4	3	9
52. Snedkersvende	10	6	8	3	5
53. Smede- og maskinarbejdere	19	8	16	17	23
54. Svende og øvrige faglærte arbejdere	63	32	80	82	104
55. Arbejdsmænd	214	127	233	251	391
56. Chauffører, kuske og bude	56	40	63	39	31
57. Havnearbejdere	5	5	4	8	10
58. Fiskepakkere	5	4	10	10	13
59. Arbejdere ved andre erhverv baseret på fiskeri	6	1	7	11	24
6. TJENESTEMÆND SAMT KONTORPERSONALE					
60. Administrations- og kontorpersonale i offentlig virksomhed	3	—	4	2	4
61. Administrations- og kontorpersonale i privat virksomhed	22	10	18	33	52
62. Administrations- og kontorpersonale i øvrigt	3	1	5	9	7
63. Jernbane-, post-, politi- og toldfunktionærer	1	1	2	5	11
64. Andre tjenestemænd	11	3	17	5	13
65. Overordnet personale ved søtransport	3	3	3	2	4
7. LIBERALE ERHVERV					
70. Læger (selvstændige, praktiserende og overlæger)	—	—	—	—	—
71. Advokater	1	—	—	1	—
72. Tandlæger	2	—	—	—	—
73. Ingeniører og arkitekter (selvstændige)	—	—	2	—	2
74. Andre liberale erhverv	6	1	10	11	9
8. ANDRE ERHVERV					
80. Husassistenter o. l.	110	86	209	150	79
81. Lærlinge og elever	459	403	562	235	126
82. Folke- og invalidepensionister	1.673	239	287	120	61
83. Rentiers m. v.	38	12	30	41	60
84. Andre personer ude af erhverv	31	3	8	7	6
85. Andre uangivne erhverv	834	300	365	192	175
Tilsammen	3.848	1.394	2.191	1.533	1.603

1963) delt efter erhverv og ansat indkomst.

komst					Skattepligtige i alt	Samlet indkomst 1.000 kr.	Gennemsnitlig ansat indkomst kr.	‰ af samtlige skattepligtige
10.000— 4.999 kr.	15.000— 19.999 kr.	20.000— 29.999 kr.	30.000— 49.999 kr.	50.000 kr. og derover				
29	11	7	1	1	85	984,2	11.579	3,4
10	—	1	—	—	28	252,9	9.032	1,1
2	—	—	—	—	2	22,9	11.450	0,1
7	—	4	—	—	14	199,5	14.250	0,6
27	13	4	4	—	65	908,4	13.975	2,6
36	19	4	1	—	76	980,5	12.901	3,1
59	70	142	73	10	402	8.982,7	22.345	16,2
243	316	298	29	2	1.044	17.614,0	16.872	41,9
22	36	39	10	3	128	2.608,5	20.379	5,1
12	8	3	1	—	30	430,8	14.360	1,2
34	68	48	39	13	230	5.341,0	23.222	9,2
7	14	14	6	1	50	996,3	19.926	2,0
2	3	1	5	2	15	398,6	26.573	0,6
87	52	37	19	6	279	4.385,4	15.718	11,2
32	65	91	56	32	292	8.454,2	28.953	11,7
11	22	30	23	12	114	3.522,5	30.899	4,6
7	11	16	6	6	53	1.387,5	26.179	2,1
46	51	63	23	6	243	4.413,4	18.162	9,8
9	7	12	9	3	51	1.129,6	22.149	2,1
130	71	74	28	26	452	8.260,6	18.276	18,2
3	6	9	6	7	37	1.119,0	30.243	1,5
33	44	25	12	3	134	2.502,6	18.676	5,4
3	1	—	1	1	7	171,8	24.543	0,3
4	5	7	12	11	49	1.926,9	39.324	2,0
51	133	125	36	3	377	7.546,3	20.017	15,1
172	83	52	6	—	614	6.736,4	10.971	24,7
60	78	53	11	1	230	3.983,7	17.320	9,2
32	16	8	1	—	105	1.185,7	11.292	4,2
76	67	13	1	—	223	2.742,0	12.296	9,0
168	218	164	20	4	696	11.561,6	16.611	28,0
44	33	20	1	—	110	1.683,8	15.307	4,4
68	79	23	1	—	194	2.928,5	15.095	7,8
94	83	50	3	—	262	4.055,6	15.479	10,5
160	227	89	4	—	563	8.644,4	15.354	22,6
682	620	288	26	4	1.981	29.390,7	14.836	79,6
1.358	744	288	11	—	3.617	43.923,6	12.144	145,3
284	208	109	2	—	832	10.875,9	13.072	33,4
56	46	26	1	—	161	2.271,1	14.106	6,5
97	69	27	—	—	235	3.298,3	14.035	9,4
67	57	29	3	—	205	2.920,7	14.247	8,2
55	103	86	25	—	282	5.486,1	19.454	11,3
214	173	139	36	3	700	11.318,9	16.170	28,1
33	21	28	3	1	111	1.771,1	15.956	4,5
278	271	119	8	2	698	11.617,6	16.644	28,0
116	136	188	109	13	611	13.366,7	21.877	24,5
21	41	27	6	—	110	1.926,6	17.515	4,4
1	2	4	23	23	53	2.878,3	54.308	2,1
—	3	6	10	5	26	959,1	36.888	1,0
2	1	6	7	6	24	817,8	34.075	1,0
4	16	38	20	9	91	2.829,1	31.089	3,7
19	20	46	27	7	156	3.498,6	22.427	6,3
59	—	—	—	—	693	3.961,7	5.717	27,8
124	38	16	—	—	1.963	10.286,7	5.240	78,9
91	11	4	—	2	2.488	7.403,5	2.976	100,0
201	36	6	4	1	429	4.542,9	10.590	17,2
5	—	—	—	—	60	242,1	4.035	2,4
194	31	15	5	1	2.112	10.561,3	5.001	84,9
5.741	4.557	3.021	774	230	24.892	314.210,2	12.623	1.000,0

TRÆSNIT AF
ERLING JUHL